

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 245

18 ARALIK 1979 7.5 LIRA

GERİCİLİKLE

UZLAŞMAYA
HAYIR!

Kilise-Süleymanlık işbirliği

F. GÜN

Federal Almanya Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti resmi makamlarının ve katolik kilisesinin bundan bir süre önce aldığı ilginç bir karar, her nedense Türkiye'de kamuoyuna önemi oranında yansımada. Söz konusu kararın temelinde yatan siyasal nedenler gözönüne alınacak olursa, Türkiye'deki resmi makamların ve basının, konu üzerinde bırakın açıklayıcı olmayı, perdeleyici rol sürdüreklerinin nedeni anlaşılıyor.

Olay şudur : AP İstanbul Milletvekili Kemal Kaçar'ın önerdiği "Süleymanlık" tarikatının Federal Almanya'daki uzantısı "İslâm Kültür Merkezleri" katolik kilisesi tarafından "Kardeş kuruluş" ve "Kilisenin dostları" ilan edilmiştir. Kararın, Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti resmi makamlarının daha önce yaptıkları resmi inceleme ve soruşturmaların olumlu sonuçlanmasından sonra alındığı bildirilmektedir. İş bununla kalmamaktadır. "İslâm Kültür Merkezleri" kamu kuruluşu sayılmak için Federal Alman makamlarına başvurmuş olup şimdi sonucu beklemektedir. "Süleymanlık" tarikatının Federal Almanya'daki uzantısının "kamu kuruluşu" sayılması halinde, bu ülkede işçi ücretlerinden kesilerek katolik ve ortodoks kiliselerine verilen "kilise vergisi" gibi Türkiye'den de "İslâm vergisi" kesilerek "İslâm Kültür merkezleri"ne verilmesi olanak içine girmiş olacaktır.

Ayrıca Federal Alman hükümetinin, bütçesinde yer alan sosyal yardım fonundan katolik ve protestan kiliselerine yaptığı gibi "İslâm Kültür Merkezleri"ne de mali destek sağlanması mümkün olabilecektir.

AP - CDU İŞBİRLİĞİ

AP ile Hıristiyan Demokrat Birliği arasında öteden beri kurulan ve yoğunlaştırılan ilişkilerin ürünlerinden biri böylece ortaya çıkmaktadır. Bilindiği kadarıyla AP, Federal Almanya'nın bu gerici partisiyle sürdürdüğü ilişkilerin şimdilik fazla duyulmamasından yanadır. Bu da henüz Türkiye'deki tabanının, Federal Almanya'daki "kardeş parti"nin ilk adına duyabileceği antipatiden ileri gelmektedir.

Türkiye'deki özellikle Nurettin Süleymanlık akımları üzerinde inisiyatifini kurmuş bulunan AP'in çeşitli kılık ve biçimlerde, Türkiye'deki "kardeş parti" MHP ile birlikte Federal Almanya'da gizli-açık faaliyetler ve etkinlikler gösterdiği bilin-

mektedir. Şimdi sıra, daha ciddi "işbirliği" düzeylerinde, Federal Almanya'daki Türkiye işçileri beyinlerini ve ceplerini dolandırmaya gelmiştir... Aslına bakılırsa bu dolandırıcılık da yeni değildir. Ama bu kez iki ülke resmi ideolojilerinin, her alanda olduğu gibi bu alanda da gerici bir donanımı ihmal etmediği örneklendirilmektedir.

İLMİ İRŞAD'LAR

Federal Almanya'da yayınlanmakta olan ve para kaynağı hiç de sıradan olmayan "Anadolu" adlı gazetedeki, Süleymanlık tarikatının üstadı Süleyman Hilmi Tunahan'ın "ilmi irşad"ları yer almaktadır. 19.10.1979 günlü sayısında Nihat Tarhan imzalı ve "Üstadımız Süleyman Hilmi Tunahan (K.S.) Efendi Hazretlerinin öğrettiklerimiz" başlıklı yazıda "kabız" sıkıntısı çekenlere sağlık öğütleri yapılmaktadır. Bu öğütlere göre, kabız olanlar unutmamalıdır ki, bu illet başlangıcına, helaya "sağ" ayakla girdikleri için gelmiştir. Hemen çıkıp, tövbe ettikten sonra helaya "sol" ayak ile girecek olursa, sıkıntıdan kurtulmak işten bile olmayacaktır!..

Federal Alman resmi makamlarının ve katolik kilisesinin "kilisenin dostları"ni seçerken ne kadar isabetli kararlar aldığı ortadadır ..

Yurt dışında çalışan 1 milyon 200 bin Türkiye işçinin büyük bölümünün yaşadığı Federal Almanya'da böyle bir ideolojik komplo tuzaklanması emperyalist gericiğin yeni bir göstergesidir.

TUZAKLAR

Bağımlı ve az gelişmiş bir toplumsal yapıdan kopup, gelişmiş kapitalist bir ülkenin parlak görüntüsü altında ezici ve tüketici değerler mengenesine sıkışan Türkiye işçilerinin bir bölümü, yasa dışı emperyalist emperyalist proleter olmasına karşın, geleneksel değer kalıpları içinde dalgalanan küçük burjuva bilinçleri ile genellikle iki türlü savunma mekanizmasının ağına düşmektedirler : Şoven milliyetçilik ve dincilik... İki faşist Strauss'un ve Türkiye'deki işbirlikçisi Türkeş'in kapisına, ikincisi de kilise ve "Kilisenin dostları"na çıkmaktadır. Daha doğrusu resmi ideolojiler bu iki hattı daha da tahkim etmeye çalışmaktadır.

ABD, İSLAMİYET, PAPA

Son dönemde Amerikan emperyalizminin bazı müslüman ülkelerde yediği acı tecrübeler, emperyalizmin İslamiyet üzerine daha "önemle" eğilmesi gereğini

Papa ve Dışişleri Bakanı Erkmen: Kilise-Demirelçilik işbirliği

duymasına yol açmış görünmektedir. Emperyalizm ve işbirlikçisi yerli büyük sermaye grupları, son çözüme uzlaşabilir olmakla birlikte, özellikle nazik ve duyarlı dengeler üzerinde Orta Doğu'da küçük ve orta sermaye gruplarını da içine alan geleneksel güçlerin politik tepkilerinin oynadığı önemli rolün göz ardı edilemeyeceğinin farkındadır. Bu konuda önemli deneyler de edinmiştir.

ABD Başkanı Carter'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı Zbigniew Brzezinski "The New York Times" gazetesine makale yazarı James Reston'a bu konuda şöyle demektedir :

"— Daha önceki pasif olan fakat şimdi hızla değişen toplumlarda İslamiyet dini inançlarında ağırlı tutucu bir tepki meydana getirmektedir, yani modernlikten bir kaçış..."

Brzezinski'nin dolambaçlı ifadesinin altındaki irkilmeyi görmek mümkün değildir. Ancak kendileri, gelişmiş ülkelerde dinin, emperyalist amaçlar için taşıdığı çarpıtıcı önemin farkındadır. Şöyle demektedir :

"— İleri batılı toplumlarda hedonizm, materyalizm tatmin edici görülmemiştir. Manevi olan şeye giderek artan bir istek görülmektedir. Sanırım yeni Papa'nın seçimine, bir ilahiyatçı olarak buna herhangi bir Hıristiyan din adamından daha duyarlı olması ve buna eğilmesi kumen neden olmuştur..."

Çarpıtıcı yanları düzeltilmiş, Carter'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı, Vatikan'ın son Papa'yı seçerken niçin bir Polonyalıya özel bir önem gösterdiğini de itiraf etmiş olmaktadır. Bu kendisi de Polonya asıllı olan Brzezinski'nin Papa seçimlerinin aslında Pentagon'da yapıldığını itirafından başka nedir ki? Son günlerde Hürriyet gazetesinde yayınlanan "Üçüncü Dünya Savaşı" adlı yazı dizisinde, savaşın "Polonya'da çıkacak ayaklanmalar" ile patlak vereceği dünyaya mustulanmaktadır!..

Emperyalist-kapitalist sistemin damarlarında dolanan, her

zinciri olmadığı herkes tarafından biliniyor. Türkiye her yönden olduğu gibi bağımlı olduğu sistemden doğması gereği bu sistemden dinsel inanç ve vicdani kanaatler üzerine kurduğu ve pekiştirdiği sömürge ve savaşçı saldırıların ağırlığını da yaşamaktadır.

"HACI" İMPARATORLAR

Osmanlı İmparatorluğunun, "Hacı" ilân edilen Alman İmparatorlarının emperyalist yularları altında Birinci Dünya Savaşı'na sürüklendiği unutulmuş mudur? Alman emperyalizminin Orta Doğu'daki çıkarları için Alman Kayzer'leri "Hacı" olmaktan mı çekinmişlerdir? Bugün emperyalizm Orta Doğu'dan kazanma tehlikesi altında yaşıyor ve kilise gerçek görevlerde yerini alıyor!..

Geçtiğimiz ayın sonunda Papa, Türkiye'ye gökten zenbille inmemiştir. Washington ve Bonn merkezlerinin direktifi Vatikan'daki "görevli"ye bildirilmiştir, o da gereğini yapmıştır.

Bu arada, gelişmiş Papa'ların en yakalması olduğu anlaşılan bu zat, Esenboğa'da uçaktan iner inmez secdeye gelmiş ve böyle üst perdeden prodüksiyonları tamamlamaya parçası Hürriyet'in deyimiyile "Müslüman topladığını öpmüştür!.."

Unutulmalıdır ki, emperyalist örtü altında Papa'nın öpeceği daha çok şeyler vardır...

SERMAYE-KİLİSE-POLİS

Gelişmelerin bir rastlantıdır

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Sti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIC ● Yazı İşleri Müdürü: Neset KOCA-BİYİKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTANLI ● Yönetim: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosü: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş - İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği: Info-Türk Ajansı 13/2 Square Wisser - 1040 Bruxelles BELÇİKA, Tel: 230 34 72 ● İlan Kosutları: Arka kapak renkli 22.500 TL., Arka kapak siyah beyaz 18.000 TL., İç sayfalar süttün santimi 80 TL., Yayın İlanları % 50 İndirilmiştir ● Baskı: Daily News Web Ofset Tesisi

● Abone Koşulları: Yıllık 300.- TL, altı aylık 150.- TL. ● Avrupa: Yıllık 60 DM, altı aylık 30 DM. ● Amerika: Yıllık 2000.- TL, altı aylık 1000.- TL. ● Avustralya-Japonya: Yıllık 2500 TL., altı aylık 1250 TL.

● Ödeme adresi: TÜRKİYE: YURUYUŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 ● AVRUPA: Info-Türk banka hesabı: BBL 310-0148714-02 Bruxelles - BELÇİKA

TEKELCİ SERMAYENİN FAŞİZM STRATEJİSİ

GÜNDÜZ MUTLUAY

Faşizmin kanlı cinayetlerinin üstüste demokrat bilim adamlarına yönelmesi ile Prof. Tütengil'in cenaze töreninde sahnelenen terör arasında mutlak bir ilişki var. Bu ilişki tekelci büyük sermayenin faşizm planını sergiliyor.

Faşist cinayetler bir süredir sistemli bir şekilde, bazı ilericileri bile şarttan bir taktik izliyor. Sosyalist kadrolardan başlayan saldırılar, rasgele yurttaşlara karşı işlenen cinayetlere, Kahramanmaraş ve benzeri toplu katliamlardan otobüs, kahve taramalarına, vapur iskelesi, tren istasyonu bombalamalarına dönüştürülerek sürdürülüyor. Tek merkezden planlanan bu cinayetler zincirinin rasgele seçilmiş hedeflere yönelmediği ve sistemli bir planın uygulanması biçiminde geliştiği açıkça ortada.

Faşizmin 1968'lerden bu yana uyguladığı strateji, bugün gelinen noktada yapılmak istenene ışık tutuyor. Gelişen sosyalist hareket 1965'de kitleler içinde yankılanmıştı. Bu yankılanma toplumun dinamik kesimlerinden öğrenci gençlik içinde hızlı bir bilinçlenme ortaya çıkardı. Büyük sermaye öncelikle bu bağı kesmek ve sosyalist hareketi yalıtma hesabını yaptı.

1968'lerde gelişme hızını sürdüren demokratik hareket karşı, demokratik güçlerin en hareketli görünüm kesimi gençlik içinde saldırı ve provokasyon planı sahnelendi. Olumluluğu ve zaaflarıyla birlikte geniş bir kitleyi kucaklayan ilerici gençlik hareketinin kitleselleşmesini durdurmak için saldırı ve provokasyon birlikte geliştirildi. Sonuçta ilerici gençlik hareketinin kitle bağları bir ölçüde budandı. Faşist saldırılarla birlikte, ilerici gençlik hareketinin öncü unsurlarının işçi sınıfının politik hareketiyle bağları kesildi ve henüz kitle tabanı sağlayamamış faşist hareketin başarılı olacağı mücadele alanlarına çekildi. Bu saldırı ve provokasyon faşist hareketin stratejisinde ilk taktik başarı olarak kaydedildi. Sosyalist örgütün, TİP'in, birinci ve deneyi ile gücü de bu planı tümüyle boş çikarmaya yetmedi. İşçi sınıfının politik hareketinin gençlik bağı koparılmak istendi.

12 Mart'tan sonra büyük tekelci sermaye, yarattığı çok elverişli ortamda faşist örgütlenmenin kadrolaşması ve kitleselleşmesi yolunda önemli mesafe aldı.

12 Mart aşıldı. Ama faşist örgütlenmenin sağladığı kazanım onu iktidara tırmanan politikayı seçecek duruma getirmişti. Emperyalizm ve büyük sermaye, geniş halk kitlelerine karşı faşist örgütlenmenin kazandığı ivmeyi korumak ve artırmak için elinden geleni yaptı. MHP'nin stratejisi, yeni taktikleri bu noktada geliştirdi.

Bu stratejinin esası sosyalizm için mücadele ile bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi arasındaki bağları koparmak ve ikisini de boğmak noktasında düğümleniyor. İlerici gençlik hareketine karşı saldırı ve provokasyon hareketi bu amaçla başlatılmıştı. 12 Mart'ta TİP kapatıldı. Büyük sermaye çok önemli bir adım daha attı.

12 Mart aşıldıktan sonra faşist hareket büyük sermayenin bu politik amacını gerçekleştirmek için cinayetler planını uygulamaya soktu.

Sosyalist kadrolara, sınıf örgütlerine, doğrudan işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisine yöneltilen saldırılar da, kitle katliamları da bu stratejinin ürünleri oldu. Faşist tırmanışın önündeki en büyük engel olan bilimsel sosyalist hareketi güdükletmek ve geniş kitleleri mücadele dışında tutmak için saldırılar yoğunlaştırıldı. "Faşist olmayan herkes faşist namluların hedefi olabilir faşist örgütün gücü herkesi yenecek, her engeli aşacak güçtedir" propagandası kitlelerin bilincine kazınmak istendi.

Kahve, belediye otobüsü taramaları; vapur iskelesi, tren istasyonu bombalamaları ve benzeri eylemler gerçekleştirildi. Kadınlar ve çocuklar öldürüldü. Toplu katliamlar düzenlendi. Apdî lpekcî ve Prof.Karafakioğlu bu stratejinin kurbanları olarak seçildi.

14 Ekim 1979 seçimlerinden sonra büyük tekelci burjuvazinin planına uygun olarak yeni adımlar atılmaya başlandı. Demokrat bilim adamları Prof.Doğanay ve Prof.Tütengil'in öldürülmesi ile faşizmin bu stratejinin günümüzdeki taktik adımı iyice açıklık kazandı. Bu arada Darendeliolu'nun öldürülmesi de ihmal edilmedi. Aynı stratejinin bir taktik adımı da böylece atıldı.

Şimdi önemli bir nokta, MHP ve MSP destekli AP iktidarının bütün demokratik mevizlere birden yönelttiği saldırı planı ile faşist hareketin stratejisi arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak. Bilimsel sosyalist hareket bu ilişkiyi zamanında gördü ve gösterdi. Türkiye İşçi Partisi, birbiri ardına işlenen cinayetlere teşhisini koydu: "Bütün bu cinayetler tek merkezden planlanmakta ve uygulamaya sokulmaktadır, işlenen cinayetlerle büyük tekelci sermayenin planı arasında doğrudan ilişki vardır."

Bu ilişki de, büyük, tekelci burjuvazinin planları ve faşizm stratejisi de, Prof. Tütengil'in cenaze töreninde bir kez daha gözler önüne serildi. Yürüyüş'ün iç sayfalarında ayrıntılarını okuyacağınız cenaze töreni, büyük sermayenin, demokratik toplumsal muhalefetin ortaya koyacağı kitle hareketlerine karşı izlemek istediği politikayı sahnelledi.

Bu politika iki ana noktada toplanıyor:

Bütün demokratik mevizlere karşı saldırıya geçen AP iktidarı ve başyordakçı MHP, kitle hareketlerini dahabaşından boğmak, cenaze töreninde bile olsa kitlelerin biraraya gelmesini önlemek istiyor. Bütün halk düşmanı iktidarların en büyük korkusunu yaşıyorlar. Parlamentoda sağladıkları çoğunluğun, emperyalizmin ve büyük, tekelci sermayenin programını uygulamasına yetebilmesi için demokratik toplumsal muhalefetin susturulması, bunun için de kitle hareketlerinin mutlaka önlenmesi gerektiğini Demirel gayet iyi biliyor. 1971 önce ve MC iktidarları döneminde yükselen demokratik muhalefetin başarısını demokratik güçler gibi büyük burjuvazi de değerlendirdi, gereken dersleri sınıfının ideolojisinin elverdiğince çıkardı. Kitlelerin topluca seslerini yükseltebilecekleri ve kendi seslerinden güç alacakları her türlü eylemi önlemekteki kararlılık, bu dersin çıkarıldığını gösteriyor. Prof. Tütengil'in cenazesindeki terörün birinci nedeni bu.

İkincisi ise, 12 Mart'ta yapılmak istenen ve bir ölçüde başarıya ulaşılan hesaba dayanıyor. 12 Mart'ta koparılan sosyalist hareketle demokratik hareketler arasındaki bağın kurulması sosyalistler ve demokratlar için ne kadar önemliyse, engellenmesi de büyük burjuvazi için o kadar önemli. Sermayenin kitleleri bölerek zayıf düşürme politikası, özel olarak da bilimsel sosyalist hareketi, demokratik hareketten yalıtılmak, böylece ikisini de boğmak şeklinde somutlanıyor.

Aydınlar bu açıdan önem kazanıyor. Türkiye'de 12 Mart'tan bu yana sosyalist hareketle ilişkileri kesilen, sosyalist hareketten uzaklaştıkça da sesi kısılan aydınlar saldırılıyor. Demokrat aydınlarla birlikte zaten çok yaratıcı ve üretken olmayan bilimsel çalışma ortamının tahrip edilmesi de yan ürün olarak faşizmin kâr hanesine yazılmak isteniyor.

Prof.Tütengil'in cenazesinde bilim adamları, yazarlar, gazeteciler yanlışlıkla dövüldü. Güvenlik görevlilerinin çemberinden tek tek kimlik kontrolüyle cami avlusuna alınan aydınlar, hiçbir "hata" ile izah edilemeyecek şekilde terörle karşılaştılar. Güvenlik kuvvetlerinin zorla yarattığı olay başladığı anda halk topluluğundan ayrılmış olan aydınlar saldırıldı. Bugüne kadar bu tür topluluklara karşı girişilen terörün ilk örneği değildi bu saldırı. Ancak önemli bir farklılığı vardı. Daha önce uygun yöntemlerle ayrılır bir köşeye kısıtılan gençlik grupları ezilir, "protokol"de bulunanlara ilişilmezdi. Bu kez öyle olmadı. Demokrat bilim adamlarına yönelen cinayetlerden "gerekli derisi" almayan ve ayak direyen aydınlar gerekli şekilde "uyarıldı". Büyük sermayenin faşizm planı için, demokratların bir cenaze töreninde de olsa sosyalistlerle temasa gelmesi istenmiyordu.

MHP ve MSP destekli AP iktidarının bütün demokratik mevizlere birden yönelttiği saldırı, meclislere sevkedilmekte olan yeni anti-demokratik yasa tasarıları, aslında emperyalizm ve büyük burjuvazinin, 14 Ekim seçimlerinde kazandığı sınırlı politik başarının ve kendi güçlerinin ilerisinde hedefler. Bu hedeflerin tümüne birden ulaşacak, bütün mevizleri düşürebilecek güçleri de yok. Toplu saldırıya geçmeleri de zaaflarını kapatmak isteklerinden geliyor.

Türkiye'de bilimsel sosyalist hareketin ideolojik, politik ve örgütsel birikimi de, kitlelerin mücadele geleneği de bu saldırıyı göğüslemeye ve püskürtmeye yetecek düzeyde. Ne var ki demokratik toplumsal muhalefetin güçleri arasında, özellikle küçük burjuvazide, 14 Ekim seçimleri sonucunda ortaya çıkan yılgnlık havası sermayenin işini kolaylaştırıyor. Demokratik güçler derlenip toplanmadan mümkün olan en büyük mesafeyi almak isteyen yeni iktidar bu zaaftan yararlanıyor.

Büyük tekelci sermayenin faşizm stratejisinin arkasındaki hesap bu. Bu hesabın tutup tutmayacağı ise, esas olarak demokratik toplumsal muhalefete ve onun öncüsü bilimsel sosyalist hareketeye bağlı.

Bilimsel sosyalist hareket görevinin gereğini mutlaka ve başarıyla yapacak. Sağ yönetimi ve 14 Ekim bozgunu etkisiyle parlamentoda bile muhalefet yapamayan CHP'yi temellerinden sarsarak, tüm demokratik güçlerin mücadelesini sağlayarak.

Bilimsel sosyalist hareketin ve demokratik toplumsal muhalefetin görevleri bir başka yazımızın konusu olacak.

Gericilikle uzlaşmaya hayır!

Demirel hükümetinin kuruluşu arasında yaratılmaya çalışılan "ılımlı" görünümün, hükümetin gerçek niteliğini gizlemeye yönelik bir aldatmacadan ibaret olduğu, artık bütün alanlardaki kanıtlarıyla ortaya çıkmaya başladı. Hükümetin ilk giriştiği baskı yasası hazırlıklarından sonra, yaklaşık bütün kamu kuruluşlarında MHP'yle elele başlatılan işgal girişiminin, bu arada "yasal" terör uygulamalarının açığa çıkması, "ılımlı" görünümün parçalanıp dağılmasıyla sonuçlandı. MHP destekli AP hükümetinin temel amacının, gericifaşist bir yönetime geçişin koşullarını yaratmak, bir "polis devleti"nin temellerini örnek olduğu, demokratik çevreler tarafından da dile getirildi.

ODTÜ'NÜN EN BÜYÜK DERSLİĞİNE DR. BULUT'UN ADI VERİLDİ

Ortaoğu Teknik Üniversitesi'nde, 14 Aralık Cuma günü üniversitenin en büyük anısına olan "üçlü anfi"ye Dr. Necdet Bulut'un adının verilmesi amacıyla bir anma toplantısı düzenledi.

Toplantıda açış konuşmasını Rektörlük adına Rektör Yardımcısı Doçent Mehmet Orhon yaptı. Daha sonra ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği Başkanı Doç. Ersin Tulunay, TÖMÖD Genel Başkanı Doçent Türker Alkan ve Türkiye Bililim Derneği adına Y. Prof. Dr. Güney Gönenç konuşular. TÜTED temsilcilerinin de çağrılı olduğu toplantıda konuşmacılar bilim adamı Necdet Bulut'un kişiliği ve mücadelesi üzerinde durular.

TÖMÖD Genel Başkanı Alkan konuşmasında üniversitelerin bir "susunluk" içinde olduğunu belirterek, görevin susmamak olduğunu söyledi. Alkan, Üniversitelerin konuşması gerektiğini bildiren İ.Ü. Rektörü Alp'in bu konuşmasından yarım saat sonra üniversite öğretim üyelerinin dipçiklendiğini hatırlatarak, suskunluğun halen sürdüğünü ekledi.

Daha sonra konuşan Y. Prof. Dr. Güney Gönenç ise konuşmasında Necdet Bulut için ölümünden hemen sonra gazetelere verilen ilanlarla ilgili bir anısını aktardı. Gönenç, "Büyük bir gazete ilandaki 'faşist çetelerin kurşunları ile yaşamını yitirmişti' deyimini kabul etmedi, ilan ancak bu deyimden 'bilinen saldırgan çetelerin kurşunları ile yaşamını yitirmişti' biçiminde değiştirilmesi koşulu ile kabul" ettiğini hatırlatarak şöyle dedi: "İbret verici bir olaydır ki kardeşlerim, o büyük gazetenin genel yönetmenini aynı 'bilinen saldırgan çetelerin kurşunları ile' yitirdi. Bütün kayıplarımız, hele bu örnek, 'Çanlar hepimiz için çalıyor' sözünü ne kadar doğruluyor."

in cenaze töreninde meydana gelen olaylar, "emniyetsizliğin tarafsız aydın çevrelerinin" dışında tutulması için bile en küçük çabaya gerek görülmediğini ortaya koydu.

Hiç kuşkusuz, bu uygulamayı en yüksek sesle alkışlayanlar da, "ara rejim" çağlarını hiç çekinmeden sıralayanlar oldu. Tercüman yazarı Nazlı Ilıcak, bir yurtaşın da hayatını yitirdiği cenaze töreni olaylarına ilişkin olarak geçen Salı günü şöyle yazıyordu: "Devlet, bütün imkanlarıyla düşmana vurmak zorundadır. Demokratik otorite sağlanamazsa, boşluğu totaliter bir otorite dolduracaktır.

"Dikkat ediniz, sıkıyönetim sertleşmiştir. Cenazede askerinin uyarısını dinlemeyen grubun üzerine ateş açılmıştır. Bu demektir ki, ben artık yurdumu İGD'li maceracılarla, TÖBDER'li eylemcilere çığnetyeceğim. Şu veya bu kuruluşun keyfi yerine gelsin diye, bütün bir şehir halkını evlerine hapsedenyeceğim."

"Yasal" terörün tirandirilmemesine en gerici, anti-komünist ağızlardan böylesi gerekçeler sıralanırken; emperyalizme daha sıkı bağımlılık politikası, hükümetin bir NATO üyesi olarak İran'a, Ortaoğu hükümlerine karşı açık cephe alması boyutlarına ulaştı. Bu gelişme MSP'nin de sert tepkisiyle karşılaştı. Geçen Cuma günü bir konuşma yapan Erbakan, "NATO'nun islam alemi aleyhine bir kuruluş haline dönüştürülmesine" karşı çıkarak, "NATO içindeki usaklık bırakılmaldır" dedi. Erbakan, Türkiye'nin NATO içindeki bugünkü durumunun "işbaşındaki hükümetlerin Batıya körü körüne bağlı olmasının bir neticesi" olduğunu belirtti.

Öte yandan ilerici-demokratik örgütlere yönelik yasaklamalara geçtiğimiz hafta yenileri eklendi. İlerici Gençler Derneği ve GENÇ ÖNÜÇ'den sonra İlerici Liseliler Derneği de İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından kapatıldı.

Bütün bu gelişmeler, demokratik, anti-faşist güçlere gericilikle uzlaşmayı, antifaşist hareketin yükselişi için elverişli günleri beklemeyi öneren politikaların şimdiden iflasını kanıtlamaktadır. Geçtiğimiz hafta CHP merkezi tarafından açıklanan sözüme "muhalefet" stratejisine damgasını vuran bu anlayış bugün demokrasi mücadelesinin karşısındaki başlıca tehliktir.

gündemin başında

Kitle eylemleri

Devrim hareketini ileriye götüren başlıca etmenin, kitle eylemlerinin yükselişi, bunların devrimci bir karakter kazanması olduğu bilimsel sosyalist öğretinin temel doğrularından biridir. Bu, bütün devrimler için olduğu gibi, devrim hareketinin bir parçası olan anti-faşist mücadele için de aynı ölçüde geçerlidir.

Diğer bir deyişle, devrim hareketinin ve anti-faşist mücadelenin başını çeken güçlerin, örgütlerin başarısı, her şeyden önce, devrimci kitle eylemlerine önderlik edebilme, bu eylemleri teşvik edebilme ve geliştirebilme yeteneğine bağlıdır. Sınıflar arasındaki güçler oranını devrim süreci ve anti-faşist hareketin yükselişi lehine değiştirebilecek, "asla kendiliğinden düşmeyecek olan" gerici egemenliğin devrimleşiminin koşullarını yaratabilecek olan başlıca etmen, devrimci kitle eylemlerinin yükselişidir.

Bugün anti-faşist hareketin safını tehdit eden başlıca eğilim, kitle eylemlerinin yükselişi olanaklarına bakış açısında kendisini göstermektedir. Bunlardan birincisi sosyal-demokrasinin, reformizmin tutumudur. Sosyal demokrasinin sağ merkezi ve onun anti-faşist hareket içindeki uzantıları, kitle eylemlerinin yükselişi için nesnel olanakların varlığını bütünüyle reddetmekte, bu olanakların artık belirsiz bir süre için ortadan kalktığı varsayımını yapmakta ve buradan, anti-faşist hareketin yükselişi için olanakların yeniden doğacağı günleri beklemek gerektiği sonucuna varmaktadır.

Bu eğilim, sınıf uzlaşmacılığının anti-faşist hareket içindeki doğrudan yansımasıdır ve pratikte, devrimci kitle eylemlerini sonsuza dek ertelemeyi savunmaktadır. Bu eğilimin kaçınılmaz sonucu, anti-faşist mücadeleyi sadece mevcut mevzileri savunmaya sınırlamak ve dolayısıyla sonu gelmez bir savunmayı önermektir. Sosyal demokrasinin, reformizmin faşist tiranşaya karşı bulabildiği tek çözüm yolu, AP hükümetinin yıpranmasını; bütçe oylamaları, devallasyon gibi engelleri takılarak CHP'nin yeniden iktidara "davet edilmesini" beklemekten ibarettir.

Anti-faşist safın tehdit eden ikinci eğilim ise, "sol" oportünizmin, göşizmin tutumudur. "Sol" oportünizm, devrimci kitle eylemlerinin yükselişi için nesnel olanakların varlığını tek başına yeterli saymakta, bu eylemlerin yükselişi için özel etmenin de hazırlanması zorunluluğunu görmemektedir. Diğer bir deyişle, kitle eylemlerinin yükselişi olanaklarını, özel etmeden, politik güçler dengesinden, işçi sınıfının müttefikleriyle bağlanın, devrimci eylemlere hazırlığının, demokratik güçlerin birliğinin düzeyinden koparmaktadır. "Sol" oportünizme göre, kitlelerin sokulacağı her devrimci eylem, bir sonrakinin koşullarını kendiliğinden hazırlayıp onu zorlayacak, böylece devrimci eylemin en yüksek biçimleri hızla olgunlaşır gündeme gelecektir. Dolayısıyla her şey, ilk devrimci eylem için kararı alıp uygulamaya bağlıdır. Bu eylem yenilgiye uğrasa bile; hatta yenilgiye uğrasa daha da çok; daha yüksek eylem biçimlerine geçişin koşullarını yaratacaktır.

Bu kavrayışın temelinde, kitle eylemlerinin yükselişini, devrim sürecinin, anti-faşist hareketin politik güçlerinin oluşmasından soyutlama yatmaktadır. Oysa kitle eylemlerinin devrimci niteliğinin özü, her şeyden önce, bu eylemlerin, devrimci-antifaşist görevleri yerine getirebilecek güçlerin oluşmasını ve toplanmasını, bu güçlerin devrimci öndü etrafında gruplaşmasını sağlanmasındadır. Dolayısıyla, devrimci-antifaşist görevleri yerine getirebilecek güçlerin birleşimine, bu güçlerin cephe birliğinin oluşumuna, işçi sınıfının ittifaklarının kurulmasına ilişkin açık bir perspektifle yönlendirilmeyen kitle eylemlerinin devrimci sonuçlar doğurması mümkün değildir. Ancak böyle bir perspektif, devrimci kitle eylemlerinin surlanışını ve yükselişini neme ölçütlere bağlamayı mümkün kılar. Böyle bir perspektifin yokluğunda, devrimci kitle eylemlerinin seçiliminde, surlanışında, yürütülüşünde iradeciliğin egemen olması kaçınılmazdır.

Dahası bu, kitle eylemlerinin yükselişi için olanakların çarçur edilmesine, hatta bu olanakların büsbütün yitirilmemesine yol açar. Hazırlanan baskı yasalarının, son olarak TÖBDER hakkında açılan Senato araştırmasının açık gösterdiği gibi, burjuvazinin faşizme karşı kitlesel direniş mevzilerini ortadan kaldırma planlarına da hizmet eder.

Bugün Türkiye'de anti-faşist hareketin başlıca gereksinimi, devrimci kitle eylemlerinin yükselişini, anti-faşist mücadelenin güçlerinin toplanmasına, bunların mücadele ve eylem birliğinin oluşmasına ve devrimci öncünün, işçi sınıfının etrafında gruplaşmasına yönelik somut programlara bağlamak ve geliştirmektir. Kitle eylemleri içinde anti-faşist güçlerin programlı birliği, kitle eylemlerinin politik önderliği, bu nedenle, asla taktik değil, öze ilişkin, yaşamsal bir zorunluluktur. Böylesi eylem programlarını oluşturur uygulamaya sokabilecek oluşumlar hayatın içinde doğmaktadır ve tüm anti-faşistlerin görevi bu oluşumların güçlendirmektir.

• mehmet aközer

CHP gericilikle uzlaşma politikasından dönmelidir

MHP destekli AP hükümeti, tekceli büyük burjuvazinin çıkarları için demokratik hak ve özgürlüklerin boğulduğu, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin muhalefetinin dar sınırlar içine hapsedildiği, baskıcı bir yönetimin peşinde. MHP destekli AP hükümeti, halkın tepesine terörist bir polis devleti dikmeye çalışıyor...

AP hükümeti, daha kurulum kurulmaz demokrasiyi yalnızca kâğıt üzerinde bırakacak bir dizi yasayı parlamentodan çıkartmak için kullanıyordu. Daha doğrusu, CHP ağırlıklı hükümetten devraldığı "önlemler paketi"ni daha da ağırlaştırarak meclisleri sunmaya ve vakit geçirmeye yasa- laştırmaya çalışıyor...

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası, Polis Vazife ve Selahiyetleri Yasası, İl İdareleri Yasası, Dernekler Yasası, Emniyet Teşkilatı Yasası, Devlet Memurları Yasası ve Sıkıyönetim Yasası öncesinden de gerici bir öze kavuşturuluyor. AP hükümetinin bu yolda atmaya çalıştığı adımların başında da DGM'lerin yeniden kurulması geliyor.

AP'nin bu yasaları çıkartmak için bazı Anayasa değişikliklerine, bu değişiklikleri yapmak için de geniş bir desteğe gereksinimi var. AP bu desteğin aranacağı tek yer olan CHP'den demokratik hak ve özgürlüklerin rafa kaldırılması için kendisini desteklemesini istiyor. AP'nin talebi bugüne dek CHP tarafından olumsuz bir biçimde yanıtlanmadı. Tam tersine, yasa tasarılarının biraz "ilahıyla", bu desteği yapacağını açıkladı...

CHP'NİN DGM'LERE KARŞI POLİTİKASI

AP'nin faşizmin kurumlarını oluşturmaktan öte bir amaç taşımayan yasa ve Anayasa değişiklikleri tasarılarının CHP'den destek bulması son derece önemlidir ve bu gerici işbirliği demokrasiyi tehdit edecek niteliktedir. Oysa 12 Mart faşist döneminde yapılan Anayasa değişiklikleri ve DGM'lerin kurulması girişimlerine karşı CHP kararlı bir tutum almıştı. CHP merkez yöneticisi Hayrettin Uysal, 25 Aralık 1972'de, yapılması düşünülen Anayasa değişikliklerine karşı çıkarak, "Eğer 'Devlet Güvenlik Mahkemeleri' adı altında bir özel mahkeme kurulma yetkisi alınrsa, bu mahkemelerin, siyasal iktidarlara, Türkiye'de en başta sosyal boyutlu muhalefeti ezmek için kullanılacağından hiç kimsenin kuşkusuz olmasın" diyordu...

12 Mart dönemi içinde CHP DGM'lerin kurulmasına engel olamadı, Anayasa 15 Mart 1973 tarihinde bir kez daha değiştirilerek, 136. maddesine DGM ile ilgili hükümler konuldu. Böylelikle DGM "anayasalaştırıldı", ardından da, 26 Haziran 1973 tarihinde "Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun" çıkarılarak, bu mahkemeler kuruldu.

DGM'lerin esas olarak sol, sosyalist güçler üzerinde baskı unsuru olarak kullanılması üzerine, demokratik güçlerin girişimleri sonucu Anayasa Mahkemesi'ne 1974'de açılan bir davanın ardından, 1975 yılında DGM Yasası iptal edildi. Yeni bir DGM yasasının gündeme getirildiği 1976 yılı içinde anti-faşist güçler bu yasanın parlamentodan çıkmasını engellemek için geniş kampanyalar açtılar, kitle eylemleri düzenlediler. İşçi sınıfının ve emekçi kitlelerin DGM'lere yönelik muhalefeti CHP'de de yankı buldu ve CHP'nin girişimleriyle yeni bir DGM yasası parlamentodan çıkmadı.

O günlerde CHP'nin DGM'lere karşı gerçekleştirilen, anti-faşist direnişe nasıl sahip çıktığı, 1976 Kasım'ında yapılan CHP 23. Kurultay Raporu'nda şöyle yerliyordu: "Çephe hükümetinin bunalımı tramandırmaya girişimleri Devlet Güvenlik Mahkemeleri Yasa Tasarısı'nın görüşüldüğü dönemde iyice yoğunlaşmıştır. Sözkonusu tasarıya partimiz başından itibaren karşı çıkmıştır. Örgütlenme ve düşünce özgürlüklerini büyük ölçüde sınırlandıracak olan bu tasarı aynı zamanda hukuk ilkeleriyle de çelişiyordu. Siyasal iktidarın güdümünde kurulacak mahkemelerin özellikle işçilerin ve örgütlenme çabasında olan diğer halk kesimlerinin başında bir 'Demokles Kılıcı' asılmak isteniyordu..."

"Partimizin kararlı tutumu ve Parlamento'da zamana karşı verdiği mücadele sonunda yasa önlenmiş oldu. Kamuoyu da bu konuda partimizin yanında yer aldı..."

CHP'nin 1972 ve 1976 yıllarında gösterdiği bu dirence ne yazık ki bugün rastlamak olanaksız. CHP ağırlıklı hükümetin, tekceli büyük burjuvazinin istemleri doğrultusunda düşündüğü ve aslında DGM'den öte bir niteliği olmayan "özel ihtilâs mahkemeleri" düşüncesi, CHP'yi bugün MHP destekli AP hükümetinin çıkartmaya çalıştığı DGM yasasını desteklemeye kadar getirdi. Gerçi CHP liderleri DGM'leri yalnızca "koşullu" olarak destekleyebileceklerini belirtiyorlar ama, bunun da hiçbir ikna edici yanı olmadığı ortada.

DGM yasasının "törpülenmesi" onun anti-demokratik özünü kesinlikle değiştiremez. Kaldı ki, CHP daha dün DGM'leri özünde anti-demokratik olması nedeniyle karşı çıktığını açıklıyordu. CHP sözcüsü Ali Nejat Öülen, 8 Temmuz 1976'da, "Devlet Güvenlik Mahkemeleri Anayasasının özüne ve ruhuna aykırıdır. Aykırılığın gerçekleştirilmemesi için, hukuk devleti için MC'ye karşı direniyoruz. Anayasa, hiç kimsenin olağanüstü mahkemelerinin önüne çıkarılmayacağını öngörmektedir" diyordu...

BİR TESLİMİYET BELGESİ DAHA : "MUHALEFET STRATEJİSİ"

CHP'nin tutarsızlıklarla örülü politikası onu bugün halkın düşmanı partilerle aynı ağzından konuşmaya kadar getirdi. CHP'nin faşizme açık bir hükümete karşı izlediği ve hükümet işbaşında kaldığı sürece izleyeceği açıkladığı politikası, geçirdiği olumsuz süreçten hiçbir ders almadığını gösteriyor. Geçtiğimiz hafta içinde açıklanan "Muhalefet Stratejisi" bu teslimiyetin ve gericilikle uzlaşmanın tarihsel bir belgesidir...

"Muhalefet Stratejisi"nde, CHP'nin hedefinin yalnızca iktidardaki "sağ" parti ve ona destek olan ötekil "sağ" partiler olmadığı, aynı zamanda ve daha çok onların ardındaki "çıkarcı çevreleri" olacağı belirtilmektedir. "Fakat CHP o çevrelere muhalefetini halkta kuşku ve ürktü yaratmayacak bir içerikle ve üslupla değil, halkın desteğini kendisine kazandıracak, hatta doğrudan doğruya o çevreleri de zihniyetlerindeki ve tutumlarındaki çelişkilerin, yanlışlıkların ve çağdaşlığın bilincine varmasını; kolaylaştırarak bir içerikle ve üslupla yapmalıdır..."

Bu dolambaçlı ifadelerin ardındaki niyet açıkça CHP'nin büyük, tekceli sermayenin çıkarları doğrultusunda gerici, terörist AP hükümetine karşı muhalefet yapmayacağıdır! Üstelik aynı "Muhalefet Stratejisi"nde, CHP'nin kendi dışındaki sola karşı "pasif değil aktif bir tutum izlemesi" de kararlaştırılmış!

CHP "SOL KANAT"ININ MUHALEFETİ

CHP yaşadığımız günlerde sosyal demokrasinin tarihsel yanığının çok tehlikeli bir perdesini oynuyor. Ülkemizde. Bu tehlikeli yanığının önüne geçmek ilkeric, demokratik sosyalist güçlerin yaşamsal bir görevidir. Bu görev, aynı zamanda CHP'nin anti-faşist özelemler taşıyan tabanı ve tabanın politik terahini dile getirmeye çalışan "sol kanat"ın da görevidir. CHP'li "sol kanat" parlamenterler, sağ merkez yönetiminin açıklamalarına karşı ortak grup toplantılarında yaptıkları konuşmalarda, DGM'lerin kurulmasına kesinlikle karşı çıkılmamasını istediler.

CHP Ordu Milletvekili Ertağrul Günay 141, 142 ve 163. maddelere karşı mücadele edilmesini gerektiğini belirttikten sonra, CHP Programı'nda da DGM'

lere karşı çıktığını hatırlatarak, bunun dışındaki hiçbir karar ve kuralın kendilerini bağlamayacağını söyledi. Günay, daha sonra şunları dedi: "Başta DGM'ler yasası, birçok baskı yasası ve yöntemleriyle önümüzdeki günlerde bunalımı güçleştirmeye uğraşacak ve kendi doğal ittifakı ötesinde, bu baskı yöntemlerini geliştirirken kendisine mümkün olduğu kadar geniş siyasal suç ortaklığı bulmaya çalışacaktır."

"Hiçbir CHP'li hangi kademede yatkın olursa olsun şu ya da bu biçimde, şu ya da bu konuda DGM'lere evet diyemez. DGM'ler Anayasa'nın özüne aykırı olarak 12 Mart yöntemleriyle eklenen bir urdur. Ve CHP siyasi yeterliğe ulaştığı anda bu yasa Anayasa'dan sökülmeye atacaktır. Önümüzdeki dönemde DGM'lere karşı tüm baskı yasa ve yöntemlerine karşı CHP'nin Programına demokrasi ilkeleriyle kesinlikle bağlı, topluma ileric, dinamik kesimleriyle dayanışmayı sağlayacak bir oluşum gerçekleştirilmelidir."

CHP'nin sağ merkez yönetiminin sürdürdüğü politika tekceli büyük burjuvaziye, gerici-faşist güçlere teslimiyet politikasıdır. Bu politikanın terkedilmesi tüm anti-faşist güçlerin bir sorumludur. CHP'nin anti-faşist saflardaki yerini kararı bir biçimde alması, ülkemizde faşist terörün güden güne tramandırdığı koşullarda, anti-faşist direniş ve mücadelesinin çok önemli bir parçasıdır.

CHP tabanı da faşist terörün hedefi

Gerici-faşist güçlerin demokratik güçlere karşı başlattıkları sindirme hareketi sürüyor. Gizli faşist iktidar odası, MHP ve diğer açık gizli faşist örgütleriyle kan dökmeye doymadı. Cinayetlerin ve katliamların günlük ortalama sayısı artık iki haneli rakamlarla ifade edilir oldu...

Gerici-faşist güçlerin saldırı hedefi yalnızca ileric, sosyalist güçler değil. Faşist terör, hem de daha da az ölçülerde olmayan bir biçimde, CHP'yi de hedef alıyor. Son haftalar içinde gerçekleştirilen cinayet ve katliamlarda ölen CHP'li emekçilerin sayısı bir hayli kabank...

Kayseri, CHP'nin faşist terörün boy hedefi olduğu illerin başında geliyor. 28 Kasım'da Kayseri'nin Fevzi Çakmak mahallesinde bulunan Çalışkanlar kahvesinde gerçekleştirilen katliamda ölenlerden 5'i, yaralanmalardan da 7'si CHP üyesi! Bu büyük katliam öncesinde Kayseri'de saldırıya uğrayanlar arasında da çok sayıda CHP üyesi bulunuyor: 19 Ekim'de CHP Kayseri İl Sekreteri Avukat Ömer Yılmaz, 24 Kasım'da CHP Merkez İlçe Gençlik Kolları yöneticisi Hulusi Altun faşistler tarafından katledildi. Gene CHP'li sayısız yurttaş saldırı sonucu yaralandı, evleri silahlı bombalı saldırılara uğradı. CHP'li üç parlamenter, Kayseri'de yaptıkları bir inceleme sonucu hazırladıkları ve CHP Genel Merkezine sunduğu raporunda, "Kayseri'de CHP'ilerin can ve mal güvenliğinin kesinlikle kalmadığını" belirtiyorlardı...

Seydişehir'de geçtiğimiz hafta içinde gerçekleştirilen ve apaçık MHP'li faşistler tarafından düzenlenen saldırılarda da 35 CHP üyesi yaralandı.

Gaziantep'in Nizip ilçesinde de CHP'li Belediye Başkan Vekili, ikisi MHP Nizip İlçe yöneticisi 3 faşist tarafından tabancayla vurularak ağır yaralandı.

Faşist saldırıların CHP'yi de boy hedefi seçmesinden bazı dersler çıkartmak gerekiyor.

Sonuçları çıkartması gereken de elbette CHP'nin kendisidir. İçinde bulunduğumuz koşullarda şu gerçeği bir kez daha yinlemek yarar var: Faşist terör sıkıyönetimi de aşan özelemler taşıyor. Gizli faşist iktidar odasının, MHP'nin amacı faşist bir diktatörlüğü gerçekleştirmektir. Ve faşizmin bu azgın saldırısı asgari demokratları bile önünde kaldırılamaz. Yani CHP'nin engel olarak görecektir. Yani CHP tabanı da faşist terörün vazgeçemeyeceği bir saldırı hedefidir. O halde CHP anti-faşist saflardaki yerini bileli, faşizme karşı olan tüm demokratik güçlerle birlikte direnmelidir.

CHP bu konuda, özellikle de hükümet olduğu dönemde olumsuz bir sınav vermiştir. Gizli faşist iktidar odasına teslim olmuş, MHP ve diğer faşist örgütleri kapatmaya yanaşmamış, faşist hareketin üzerine gilemediği için 14 Ekim seçimlerinde ağır bir yenilgi almış, dahası, bundan da ders çıkartmayarak içine girdiği sağa kayış sürecini seçimlerden sonra da derinleştirmeyi sürdürmüştür...

CHP'nin demokrasiyi tehlikeye atan bu sağa kayışına dur denilmektedir. CHP'li işçiler, emekçiler, CHP'nin "sol kanat"ı, demokratik hak ve özgürlükleri korumak için faşizme karşı toplumun tüm ileric, demokratik, sol, sosyalist güçleriyle birleşmek gerektiğini CHP'nin sağ merkez yönetimine kabul ettirmek zorundadır.

CHP, 1976 yılında yapılan 23. Kurultay Raporu'nda söylediği şu sözleri bugün hatırlamalı, hatırlamamın da ötesinde bu sözleri doğrultusunda harekete geçmelidir: "Faşizmin tramandırmayı sürdürmesini gerçekçi yollarından birisi ve en etkin demokratik ve yasal kitle eylemleridir. Buna inanan CHP cephecilerin bu tramandırmaya demokratik kitle eylemleriyle cevap vermesi gerekir..."

Faşizmin yenilmesi bu sözlerde de değişik bir ifadesini bulduğu gibi, işçi ve emekçi kitlelerin birliği ve mücadelesiyle olanaklıdır. CHP de bu güçlerden biri ve önemli biridir...

MHP destekli AP hükümetinin Adalet Bakanı Ömer Ucuza'ın, 1964 Nisan'ında üzerine aldığı bir yeddiemlinliği suistimal ettiği gerekçesiyle, Eskişehir Asliye 1. Hukuk Mahkemesi'nin 2 Ekim 1970 tarihli kararıyla hüküm giydiği belirlendi.

Ucuza'ın, söz konusu olayda yeddiemin olarak kendisini temsil etmiş olan 17 bin lira tutarındaki malların satışını gerçekleştirdiği için, mal bedelinin de kendisinden tahsil edildiği ortaya çıktı.

Eskişehir Asliye 1. Hukuk Mahkemesi'nin 2.10.1970 tarihli karar metninin ortaya koyduğuna göre, olay şöyle gerçekleşti:

Mehmet İpek adlı kişinin Gediz Madencilik Anonim Şirketi'ne olan 16 bin liralık borcu üzerine, Gediz İcra Memurluğu'nun talimatıyla adı geçen dükkana 6 Nisan 1964 günü 17 bin 700 lira bedelindeki kumaşlar haczedildi. Ancak söz konusu mallar üzerinde, Mehmet İpek'in ortığı olduğunu beyan eden Veli Şahin adındaki kişinin de hak iddia etmesi üzerine, haczedilen mallar yeddiemin olarak Ömer Ucuza'ya teslim edildi ve onun üzerinde kaldı.

Veli Şahin'in söz konusu mallar üzerindeki hak istemi 1976 yılının Mayıs ayında yine mahkeme kararıyla reddedildi. Ne var ki bunun üzerine, Gediz İcra Memurluğunun malların muhafaza altına alma istemi üzerine, Ömer Ucuza, malların Veli

Şahin'in borçları yüzünden haczedildiğini öne sürerek satışını bildirdi. Bunun üzerine Gediz Madencilik Şirketi Ömer Ucuza'ın mallar üzerine 16 bin 791 liralık haciz koydurdu.

Daha sonra, Mehmet İpek tarafından, haczedilen mallarıyla borcu arasındaki fark ve uğradığı zarar için, Ömer Ucuza aleyhinde 5 bin 300 liralık tazminat davası açıldı. Ömer Ucuza'da açtığı karşı dava ile, kendi ödeneklerine Gediz Madencilik Şirketi tarafından konan haczin Mehmet İpek'ten tahsil edilmesini talep etti.

Eskişehir Asliye 1. Hukuk Mahkemesi'nde görülen dava sonucunda, tamk ifadeleri ve diğer kanıtlarla birlikte, Ömer Ucuza'ın yeddiemlinliği kötüye kullandığı ve menfi tesbitte bulunduğuna karar bağlandı. Mahkemenin 2.10.1970 tarihli kararında, Mehmet İpek'in açtığı davadan ötürü Ömer Ucuza'dan talep ettiği alacağın, MHP destekli AP hükümetinin bugünkü Adalet Bakanı'ndan tahsil edilmesi gerektiği de belirlendi.

DEMİREL KİME "MEYDAN OKUYOR"?

Ömer Ucuza hakkında kesinleşmiş olan bu mahkeme kararı, MHP destekli AP hükümetinin kimlere dayanarak kurulduğunu göstermektedir. Tekellerin emutemed adanlarını devlet kuruluşlarının en sorumlu kademelerine yerleştirmekle işe başla-

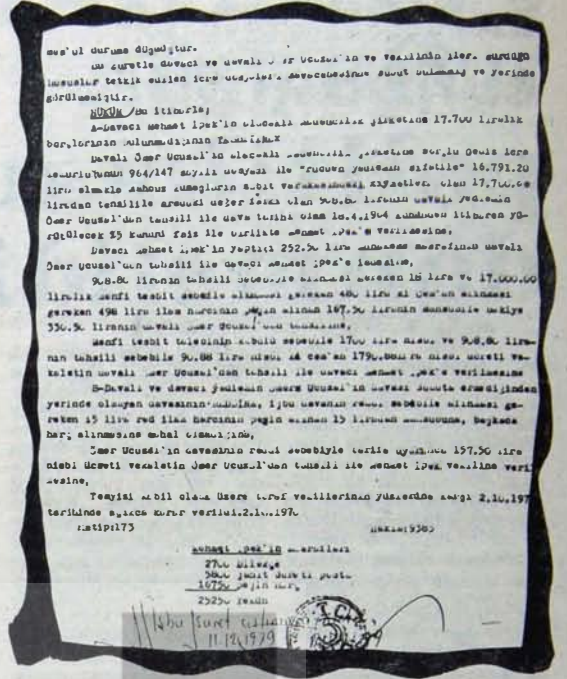

UCUZAL'IN 1964'TE ÜSTLENDİĞİ BİR YEDDİEMİNLİĞİ KÖTÜYE KULLANDIĞI MAHKEME KARARIYLA BELİRLENDİ

yan AP hükümetinin bakanlarının da hangi çevrelerle içli-dışlı olduğu görülmektedir.

Demirel, bakanlarını, suçları belgelerle kanıtlanmış böylesi kişilerden seçerek, soygun düzeninin son bulmasını isteyen emekçi halkın taleplerine karşı mı "meydan okumaktadır"?

Gerçekten de Demirel iktidarının, kimlere, hangi güçlere ve kimler adına "meydan okumak" için oluşturulduğu hergün biraz daha açığa çıkmaktadır. "Anarşiye meydan okuma" gösterileri de, birer birer ortaya döken gerçekleri gizlemeye yetmeyecektir.

AP, hastaneleri de MHP'lileştirmeye girişti

Demirel hükümetinin yeni Sağlık Bakanı eski Demokrat Partili Münif İslamoğlu bakan olur olmaz onbeş yıl başhekimlik yaptığı Numune Hastanesi'ni 'işlah etme'ye girişti.

İlk iş olarak, istifa etmek zorunda kalan Turhan Temuçin'in yerine Yakup Arısan'ı atayan İslamoğlu, daha sonra Turhan Temuçin'in yaptırdığı ve Numune Hastanesi'nde büyük bir ihtiyaç karşılayacak olan ve çağdaş nitelikte acil servis binası olarak düşünülen iki katlı acil servis binasını yıktıracağını söyleyerek hareketına başladı. Daha bir yılını doldurmamış olan MHP yanlısı Hilmi Şenel ve Recep Kara da başhekim yardımcılar oldular.

Daha sonra tayinlere girişildi. İlerici yöneticilerin tümü teker teker diğer illere tayin edilmeye başlandı. Yan ödemelerin verilmesi için başhekimliğe başvuran personele ağır hakaretlerde bulunan, başhekimliğe karşı yan ödemelerin bir an önce alınması için yapılan direniş, hastane idaresinin sıkıyönetim kuvvetlerinin hastaneye çağırılmasıyla bastırılmak istendi. 300'ü aşkın kişi sıkıyönetim tarafından gözaltına alındı. Hemşireler tartaklanarak, üstleri parçalanarak götürüldüler. Daha önce hemşire lojmanlarını aratarak, hemşirelere olan kinini gösteren başhekim, böylelikle hastane çalışanlarına ve haklarını istemekten ve ilerici olmaları başka suçları olmayan personele karşı kinini ortaya koydu ve kendisinden beklenenleri yerine getirdi. Bütün bunlardan sonra eski başhekim Turhan Temuçin'den utanmadan yardım isteyen Yakup Arısan, "görevlerini" yerine getirdikten sonra efendilerince başhekimlikten alındı. Yerine getirilen Ali Rıza Ünal Demirel'in lisesden sınıf arkadaşı!

Numune Hastanesi'nde bugün ilerici sosyal hizmet uzmanından, ilerici hizmetlilerine, hemşiresinden doktoruna kadar tüm çalışanlar büyük bir süratle başka illere tayin ediliyorlar. Bu tayinler o kadar ileri boyutlara varmıştır ki, 3. Cerrahi Kliniği'nde eski çalışanlardan hiç kimse kalmamıştır.

Numune Hastanesi'ndeki ilerici, demokrat, sosyalist çalışanlar, MHP destekli AP hükümetinin, "Sağlık" Bakanı Münif İslamoğlu'nun Hastane'yi faşistleştirme için kalkıştığı yoğun saldırıya karşı bütün birimlerde direniyorlar. Gittikçe yaygınlaşan ve tüm Hastane personeli için alan bu direniş, faşistlerin her türlü saldırısına karşın güçleniyor.

FAŞİSTLER ÜLKER PATRONUNUN BEKÇİSİ

Son günlerde Ankara Ülker Bisküvi fabrikasında olağanüstü bir hareketlilik var. Fabrikaya hergün yeni yeni işçiler alınıyor. Bu işçilerin özelliği ise, tümünün de önce faşist hareket içinde yer almış olmalarıdır.

Yaygın bir söylentiye göre Ülker patronu Sabri Ülker, İstanbul'daki fabrikasını sökerek Ankara'ya kurmaya karar vermiştir. Bunun için Ankara'daki fabrikasının bina kapasitesi artırılmaya çalışılıyor. Yürüyüş'te daha önce bu konuda çıkan haberler

ve Ankara'dan İstanbul'daki çikolata makinelerini sökme için gelen faşistlerin İstanbul Ülker işçileri tarafından püskürtülmesi de bunu doğruluyor. Patronun Ankara'ya yaptığı yatırım ise Ülker işçilerinin istedikleri ücret zammının çok çok üzerindedir.

Ülker fabrikasında alınan işçiler, daha önce Ülkü Ocakları militanlığı yapmış faşistler tarafından önerilerek fabrikaya sokuluyorlar. Daha önce Hak Gıda-İş sendikasına bağlı işçileri baskı ve tehditle sindiren bu MİSK mi-

litanları, şimdi fabrikaya MİSK'i sokmuş ve patronun da yardımıyla Hak Gıda-İş'i sindirmeye başlamışlardır. Bu arada eski Hak Gıda-İş işyeri temsilcisinin evi kurşunlandı, kendisi tehdit edildi ve Hak Gıda-İş'li işçilerle kavgalar oldu. Faşistler Hak Gıda-İş üyelerini kendilerine çekmek için çevreyi MİSK ve "Tek yol İslam" gibi sloganlarla dolduruyorlar. Sıkıyönetim bölgesi içinde, ellerinde fırça, diledikleri gibi yazı yazabiliyor MİSK'li faşistler.

Ülker işçilerini fabrikaya getiren servis, Mamak ve Keçiören'den kalkmaktadır. Bu da tamamen bir plan sonucudur. Bu semtlerde, faşist olmayanların servis arabalarına binmesi olanaksız hale gelmiştir. Zaten normal koşullarda terfisi gelmiş olan işçilere ücret vermektense, tazminatlarını vererek onları işten atmak fabrikada alışkanlık halindedir.

Ülker almama kampanyasının giderek yaygınlaştığı ve çikolata üretimindeki eksiklik nedeniyle ciddi bir darbe yiyen Ülker patronunun işçileri sindirmek ve karının azalmasını önlemek için her türlü yola başvurması şaşırtıcı olmayacaktır.

Samsun'da Petrol Ofis MHP işgali altında

CHP yönetimi, bütün kamu kuruluşlarında yeniden başlayan faşist işgal girişimine karşı sessizliğini sürdürürken, CHP hükümetli döneminde de faşist işgale dokunulmayan Samsun Petrol Ofis Bölge Müdürlüğü'nde MHP yanlısının estirdiği terör doruğa ulaştı.

200 dolayında işçi ile 30 kadar memurun çalıştığı Bölge Müdürlüğü'nde, MHP'lileşmiş AP'lilerin efindeki Petrol-İş Şubesinin desteğiyle ve atama yoluyla "temsilcilik" görevine getirilen MHP yanlıları, Demirel hükümetinin güvenoyuna almanın silahları kutladılar. Faşist kıyımlar eşliğine geldiği halde suskunluklarını sürdüren Petrol Ofis Bölge yöneticilerinin göz yumduğu bu eylemler, geçtiğimiz hafta başında işyerinde silahlı saldırılara dönüştü. Saldırlar arasında Makina Mühendisi Metin Polat, başından kabayla yaralandı. Bu saldırı da işyeri yöneticileri tarafından sessizlikle geçiştirildi.

Parti merkez yönetiminin gericilikle uzlaşma politikası yüzünden faşist tirmanışa teslim edilmek istenen CHP'nin anti-faşist tabanı için, bu politikaya der demek, tutarı demokratların safında yet almak zamanı artık gelmiştir.

Devalüasyon zamanlaması gündemde

AP hükümetini iğbâna getiren emperyalizm ve tekel, ivedi bir devalüasyonu zorluyor

Türkiye'de bulunan Uluslararası Para Fonu heyetiyle görüşmeler sürüyor. Süreyor da, pazarlığın sonuna gelinmiyor bir türlü. Sızan haberlere göre, kur ayarlaması, KİT zamları ve yatırım programında kısıtı için baskısını yoğunlaştıran heyet üslubunu da sertleştirmiştir. Deneyimli Fon uzmanlarının, 'sorunlara iyi niyetli yaklaşım', 'Hükümetin yeni kurulması nedeniyle başvurulacak önlemlerin zaman ve içerik yönünden somutlaştırılmaması' türünden mazeretlere verdiği yanıtın "o halde görüşecek bir şey yok. Biz gidelim" şeklinde olduğu belirtilmektedir. Demirel'in evindeki hesap, çarşıya uymamıştır.

Uluslararası Para Fonu, Türkiye'deki fiyatlarla dünya fiyatları arasında büyük farklılık bulunduğunu belirterek, Türk Lirası'nın rekabet gücünü yükseltmek amacıyla malum regetesinin uygulanmasını istemektedir. Önce çapraz kur farkları giderilecektir. Yani, Türkiye'de yabancı paraların birbirleri karşısındaki değerleri ile yurtdışındaki değerleri arasında farklılık bulunmaktadır. Örneğin, bugün gönderilen her alman markı karşısında 25 lira 95 kuruş alınabilmektedir. Buna karşılık, yurtdışında 1 Alman Markı İngiliz Sterlinine dönüştürülüp yurda gönderildiğinde 27 lira 65 kuruş alınabilmektedir. Böylece, Türkiye, yurt dışında Sterlin'e dönüştürülen döviz gelirleri karşılığında daha fazla Türk Lirası öderken, kendi döviz harcamalarını yapabilmek için de bu Sterlinleri tekrar zarara uğrayarak Alman markı ya da ABD Dolarına dönüştürmek zorunda kalmaktadır. Çapraz kur farklarının giderilmesindeki gecikmeden dolayı Türkiye'nin her gün uğradığı zararın 100 bin dolara yaklaştığı savunulmaktadır.

DEVALÜASYON VE CİLASI...

Uluslararası Para Fonu uzmanları, bu düzenlemeyi devalüasyonun cilası olarak görmektedirler. Yani önce devalüasyon yapılarak TL'nin yabancı paralar karşısındaki değeri düşürülecek ondan sonra çapraz kur farkları giderilecektir. Devalüasyonun basında yer aldığı gibi yüzde 24 oranında olması halinde, halen ABD doları karşısında "primli" kuru 47,10 olan TL, 62,5 liraya kadar düşürülebilecektir. Oysa, 1979 yılında da, önce yüzde 18,9 oranındaki bir devalüasyonla yetinilmesi hedeflenmiş, ancak, fiyat artışlarının öngörülen düzeyde tutulmaması sonucunda yüzde 46,9 gibi hedeflenenin çok üzerinde bir devalüasyona gidilmişti.

Benzer durum, Demirel hükümeti için de sözkonusudur.* Fiyatlardaki artış hızının yüzde 33'ten fazla olması halinde, devalüasyon oranı da yüzde 40'lara doğru tırmanacak ve dünya para piyasalarında değer kaybetmekte olan 1 dolar için Türkiye'de ödenen miktar 75-80 liraya çıkacaktır.

Demirel Hükümeti'ni devalüasyon konusunda sıkıştıran yalnızca IMF değildir. Geçtiğimiz hafta Odalar Birliği Hükümet üyelerine, "ülkemizin önemli ve cil sorunlarına ilişkin görüşler ve öneriler" başlıklı bir rapor vermiştir. Raporun kur politikalarına ilişkin bölümünde şöyle denilmektedir:

"Türk parasının dış değerinde sürekli düşüşleri önlemek için gerçekçi bir kur politikası uygulanması gereklidir. Çünkü ihracat gelirleri ve işçi dövizlerinin ödemeler dengesinde istenen ölçüde katkıda bulunabilmesi, Türk Lirası'nın serbest piyasadaki satın alma gücüne paralel olarak, kur değişikliklerinin zamanında yapılabilmesine bağlıdır."

Odalar Birliği, dış kaynak sağlanmasında — belli yasal güvenceler getirilmesi koşuluyla — özel sektörün de görevlendirilmesini önerdiği raporunda, enflasyona karşı geliştirilen bayat bir önlemden de söz ediyor: Ücretlerin sınırlandırılması. Kendilerini hükümetlerin vazgeçilmez akıl hocaları tayin eden örgütlerden biri olan Odalar Birliği, "genel bir ücret politikasının saptanarak ücretlerde üst tavan konulması imkanlarının araştırılmasını" istiyor.

Malların fiyatlarında ücretlerin hangi oranda yer aldığını ve fiyatların da ücretlerin ne ölçüde belirlediğini ilkökul çocuklarının bile hesaplayabildiği bir ortamda, enflasyon hızındaki artış, ücret artışlarına bağlanmaktadır. Fiyat artışlarının bir nedeni değil, sonucu olan ücret arttırma istemlerinin de önüne bir set çekildiğinde, yüksek kârlar daha da şişecek, cepler dolacaktır.

Vergi yasalarından, devletleştirmelerden, fiyat kontrolünden söz edildiği zaman kıyama koparan, işçi ücretleri sözkonusu olduğunda ise papağan gibi enflasyondan lafa başlayan Türk özel sektörü, gerçek ücretlerin neden 1970'deki düzeyinin altına indiğini açıklayacak kadar çıldırmadı henüz!

* Yüzde 24'lük devalüasyon arına, 1980'de fiyat artışlarının % 33 olacağı varsayımıyla bulunmuş bir orandır.

NOT...

İnsanlık suçu

İstanbul Üniversitesi Rektörü Profesör Haluk Alp "Türkiye yer altından işgal edilmiştir" deyince ortalığın bir anda toz duman olduğu görülmüştür. "Yeraltı" dünyasıyla organik ilişkiler içinde olduğu bilinen, bir şirketler topluluğu gazetesinin bu olaydan biraz fazla rahatsız olduğu da dikkatlerden kaçmamıştır.

Öte yandan, Cumhurbaşkanı Korkutürk, rektörden "taviz" istemiş, rektör ise sözlerinin son derece "açık" ve anlaşılır olduğunu bildirmiştir.

Profesör Haluk Alp'in sözlerinden anladığımız, bu değerlendirmenin, TİP Başkanlık Kurulu'nun geçen yılın sonunda yaptığı ve Türkiye'de "varlığı ve etkinliği artarak hissedilen bir ikinci iktidar odaklaşması" şeklindeki değerlendirmeye bir ölçüde de olsa benzer mesidir.

Cumhurbaşkanı Sayın Korkutürk acaba neyin tazihini (aydınlanmasını) istemiştir? Niçin bu gereği ve gereksinimi hissetmiştir?

Anılacağı üzere, CHP ağırlıklı hükümetin ilk İçişleri Bakanı İrfan Özyıldırım'ın geçtiğimiz yıl (Bakınız Sayın Cumhurbaşkanını, 16 Temmuz 1978 gün ve 382'nci sayılı Yankı Dergisi'nin 5'nci sayfasına) "Tedhiğin kaynağında neler var" şeklindeki soruya şu yanıtı vermişti:

"... Bir kısım siyasal partiler de var, kendilerini milliyetçi sananlar da var..."

O günlerde gene anılacağı üzere, Özyıldırım'ın bu sözleri basında haber olarak yer almış ama kimse kalkıp da kendisine, "ciddi bir iddiada bulunuyorsunuz, biraz daha açıklar mısınız?" dememiştir. İçişleri Bakanı da bir daha bu konuya dönmemiştir. Bir "hukuk" devletinde, hem de terör, cinayet ateşle yapıp kavran bir ülkede, İçişleri Bakanı kalkacak "tedhiğin kaynağında bazı siyasal partiler var" diyecek ve kimse kendisine sormayacak...

Biz, TİP Başkanlık Kurulu'nun 26 Aralık 1978 günlü toplantısından sonra yayınlanan bildirideki şu ifadelerin de altını çizmek isteriz:

"MHP ve ülkücü gençlik gibi yandaşları faşist terörizmin içinde olmakla birlikte, terörizmin çapı, gücü, örgütlenişi MHP'yi ve benzeri herhangi bir örgütü aşan boyutlardadır..."

Herkesin, sağın, ama çarpıtarak, ama şaşırtarak başka yönlere çekmek istese de, herkesin bildiği gerçek şudur: Terörün kökü ve kaynağı MHP ve yan örgütleriyle birlikte tekeller ve Amerika ile tamamlanmaktadır.

Hesap nedir?

Türkiye'de uzunca bir süredir bulunan ve Amasya yöresindeki faaliyetleriyle pek apansız yalakanan ve geçtiğimiz Mayıs ayında Türkiye'den geri çekilmek zorunda kalan CIA Ajansı Robert Aleksandr Peck'in yakın dostu Profesör Aydın Yalçın'ın çıkarttığı Yeni Forum dergisinin 1 Ekim günlü 2'nci sayısında yayınlanan başyazıda şöyle denilmektedir:

"... Memleketin iki büyük siyasi teşekkülü yan yana gelsin, sorunlarınıza çabuk, tutarlı ve köklü çözüm yolları arayın, diye yıllardır yapılan tekinlerin nedenleri anlaşılamamakta, dost devletlerin uyarıları kulak ardı edilmektedir..."

Amerikanın provizyonsuz sesi "dost devletlerin uyarıları" nı ve esas isteklerini de açıklamış oluyor bir kez daha. Ve başyazı şöyle noktalanıyor:

"... Fakat eksiğ olan siyasi liderliktir, halka önderlik edecek büyük çapta devlet adamlığıdır..."

Herkesin pek iyi bildiği Metin Tokcer de, 9 Aralık günü Hürriyet'teki köşesinde, Demirel'in "tam yetki"ye sahip olmadığını vurgulayarak "14 Ekim seçmeninin Demirel'e -gel dediği" dahi kabul edile bu, demokrasinin mevcut kuralları içinde ülkeyi yönet anlamındadır. Bir defa 'tam yetki' bizim anayasamızda yoktur. İkinci bunu parlamento verir. Verirse, vereceği kimse de bir siyasal partinin genel başkanı değildir. Demirel hiç değildir. "Tam yetki" bugün düşünülmesi henüz gündemde bulunmayan bir husustur. Demirel'den beklenen, gündemin o maddesine gelmeden Türkiye'nin sorunlarının, vadedtiği gibi, üstesinden gelmesidir..."

Türkiye'de olup bitenler pek açık. Tezgahtır. "Geniş tabanlı" bir hükümete "tam yetki"li bir "devlet adamı" aranmasının arefesindeyiz şimdide.

Ne olacak? İleride bir anayasa değişikliğiyle parlamento bu "tam yetki"yi verir hale getirilir, "gündemin o maddesi"ne gelinmediği için de Türkiye bu kanlı kşkacı yazmalıdır değil mi? Türkiye'de kitabına uydurulan bir insanlık suçu işleniyor aslında.

Bir tek işveren kuruluşunun bir bilim adamının öldürülmesi üzerine bildiri yayınladığını duydunuz mu hiç? Niye yayınlayacaklarım canım, İstanbul otellerinin salonlarında CIA uzmanlarıyla mesai gösteren kendi "bilim adamları" varken...

Bir yandan da, Amerika'ya ve tekelere güven vermediği gibi kontrolü da bir sorun yaratan MSP'nin bir zaman sonra kuveden fiile çıkarmaya yeltenebileceği olası bir CHP ortaklığına karşı da önlemler alındığı gözlenmektedir. Meclis koridorları, "3,5 milyon nakit, bir de Lassa bayiligi" ve "15 milyon net, üzerine 1981 seçim veya bakanlık garantisi" ya da "İzmir'de bir matbaa" gibi transfer pazarlıkları söylentileriyle çalkalanır hale gelmişe boşuna değildir. CHP'nin siyaset yapan dernek haline getirilmesi boşuna olmuştur...

Bunca oyun, bunca tezgahtır Türkiye'nin bir "toplama kamp" haline getirilmesidir.

Burjuvazi ve emperyalizm deneyli ve usta, anladık.

Amma işçi sınıfı, ilerici, demokrat, devrimci, sosyalist güçler az mı deneyli? Hesap edilemeyen demiyelim, büyük sermaye ve emperyalist çevreleri tedirgin eden husus da budur işte: Antiemperyalist, antifaşist güçlerin mücadele birliği. Tarihin ve sosyal pratiğin örsünde da deney ve ders geçirmişlerdir demokrasi güçleri. Ve artık hakları, yetkileri ve görevleri vardır birlik olmalı.

Ferhat Gün

Avrupa'da savaş planlarına hayır

"İkili anlaşmalar ABD'ye müdahale hakkı veriyor"

Cumhuriyet Senatosu Milli Birlik Grubu üyesi Suphi Gürsoytrak geçtiğimiz hafta C. Senatosu Başkanlığına verdiği bir önerge ile, Türkiye'de mevcut bulunan ABD ve NATO üs veya tesisleri veya benzerleri, bunların adetleri, görevleri emir ve komuta ilişkileri; bu üs ve tesislerin yarattıkları ve yaratabilecekleri sorunlar ile bunlara karşı alınacak önlemler ve yasal dayanaklarını belirlemek amacıyla bir Senato araştırması yapılmasını istedi.

Senatör Gürsoytrak'ın Senato Başkanlığı'na verdiği araştırma önergesinin ilk bölümünde İran ile ABD arasında geçen ve gerilimi artıran olaylara değinildi ve ABD'nin İran'ı askeri bir müdahale ile tehdit ettiği belirtilerek, bu müdahale için "İncirlik Hava Üssü'nde bulunan Amerikan Hava Kuvvetleri Birliği'ne hazırlık emri verildiği" yolunda haberler olduğunu kaydetti. Başbakan'ın bu konuda sorulan soruları geçiştirdiğini kaydeden Gürsoytrak, ülkemizi "beklenmedik bir anda sınırlarımızla karşı karşıya getiren bu yabancı üsler, tesisler, silah, araç, gereç ve personel hakkında Millet Meclisi ve C. Senatosu üyelerinin ve vatandaşlarımızın" bilgi sahibi olmadıklarını belirtti.

Araştırma önergesinde daha sonra ABD'nin Avrupa'ya yerleştirmek istediği Pershing-2 ve Cruise füzeleri konusuna değinen Gürsoytrak, bu füzelerin yerleştirilmesine Hollanda ve Norveç'in karşı çıktıklarını, Türkiye'de bu yönde bir eğilim görülmediğini kaydederek, nükleer füzelerin tesis yapımı için Türkiye'nin 1,5 milyon dolar ödemek zorunda kalacağını bildirdi. ABD ile Türkiye arasında önceki dönemlerde yapılan iki anlaşmanın ABD'ne çeşitli imtiyazlar tanıdığını bildiren Gürsoytrak, Kıbrıs çıkarmasından sonra hükümetin Amerikan Ambargosu'na karşı - önlem olarak Türkiye'deki 25 Amerikan üssünün faaliyetine son verdiğini açıkladığını; ancak ABD yetkililerinin, üslerin kapandığından bu yana sadece 5 üssün faaliyetini durdurduğunu, ancak geri kalan 21 üssün çalışmaya devam ettiğini söylediklerini hatırlattı. 1. MC hükümeti yetkililerinin, ABD ile "Savunma İşbirliği Anlaşması" yapıldığına da dikkati çeken Gürsoytrak, ABD ile bu tür anlaşmaların Türkiye'ye şimdiye kadar yarar getirmediğini de belirterek bu konuda bazı örnekler verdi. ABD üslerinin Türkiye'nin bugünkü ve yarınki yaşamıyla

yakından ilgili olduğunu belirten Gürsoytrak bu konuda şöyle dedi:

"Adaletlerinden tutunuz da, nereye bağlı olduklarına yani Türk Silahlı Kuvvetlerine mi, NATO'ya mı, ABD'ne mi bağlı olduklarına ve hatta niteliklerine kadar değişik görüş ve iddialar resmi görevliler tarafından çeşitli zamanlarda ileri sürülmüştür... Bu üs ve tesislerden yararlanan ABD'nin, zamanın Türk hükümetinin haberi ve müsaadesi olmadan Lübnan'ın içişlerine karıştığı, Sovyetler Birliği'nin üzerine U-2 casus uçağı gönderdikleri bilinen ve Arap-İsrail savaşlarına çeşitli şekillerde karıştıkları ise ileri sürülen iddialar arasındadır."

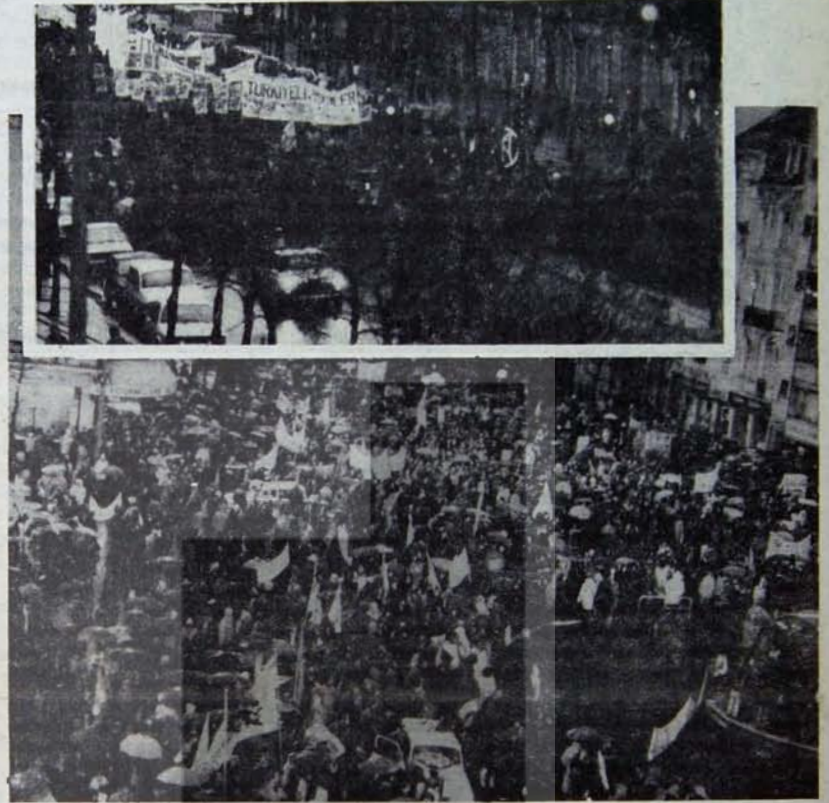
ABD ile yapılan ikili anlaşmaların da ülke zararına olduğu konusunda örnekler veren Gürsoytrak, ABD yetkililerinin elinde bulunan ve 1968 yılında yayınlanmış bazı "gizli" ve "çok gizli" belgelerden örnekler verdi. Bu belgelerden birinde "Anlaşmayı yapan ülkede karışıklıklar çıkar ve hükümetin aldığı tedbirler etkisiz kalırsa, o hükümet de yardımlar talebinde bulunursa, veya Amerikan komutanlığı, o hükümetin etkili bir şekilde karışıklığı önleyecek durumda olmadığına kanaat getirirse, Amerikan kuvvetleri kendi güvenliğini korumak için o ülkenin bazı bölgeleri ile önemli tesislerini işgal eder" yazısının bulunduğunu hatırlattı.

Saraçoğlu:

"SAVAŞ İNSANLIĞA KARŞI OLMAKTIR"

ABD emperyalizminin Batı Avrupa'ya orta menzilli yeni nükleer füzeler yerleştirmek için yaptığı girişimler ülkemizde geçen hafta da yığınsal eylemlerle protesto edildi. Kocaeli'de geçen Pazar günü yapılan ve 42 kuruluşun katıldığı yürüyüş ve mitingte ölüm füzeleri protestosu edildi. Anıt Park'ta başlayıp, çocuk parkında yapılan bir mitingle sona eren yürüyüşte savaş kuşkırtıcılığı ve emperyalizmin silahlanma çabaları mahkum edildi.

Öte yandan ABD emperyalizminin Avrupa'ya "ölüm füzeleri" yerleştirilmesiyle ilgili çabaları TBMM kürsüsünden de protesto edildi ve Türkiye'nin bu füzelere karşı çıkması istendi. Millet Meclisi Genel Kurulu'nda geçen hafta gündem dışı bir konuşma yapan CHP Ankara Milletvekili Erol Saraçoğlu, emperyalist ülkelerin sö:nürü düzenlerini devam ettirebilmek için otuz yıldan beri olağanüstü hızla bir nükleer silahlanma yarışını sürdürdüklerini belirtti. Saraçoğlu, 1950'lerden bu yana nükleer dememelerle silahların azaltılması konusunda olumlu adımlar atıl-

Brüksel'deki Uluslararası Miting Türkiye'li işçilerin de yığınsal katılımıyla gerçekleşti.

Senatör Suphi Gürsoytrak, araştırma önergesinin son bölümünde de şöyle dedi: "Bu gerçeklerin ışığında, Türkiye'yi, sınıksız bağlayan ve

TBMM'nin iradesi dışında bir savaşa sürüklenme olasılığı da bulunan Amerikan üs ve tesislerinin ve de silahlı kuvvetlerinin varlığının eskisi gibi aynen veya geniş-

letilmiş bir şekilde devam ettirilmesi Türkiye'nin ulusal çıkarları ile bağdaşması mümkün müdür?"

miş olduğunu, ancak emperyalizm ile gerici güçler ya da ırkçı ve faşist yönetimlerin bu baş girişimlerine karşı dayatmalarda bulunduğunu söyledi.

Şu sıralarda dünya kamuoyunda tartışılan baş konunun "Amerika'nın Avrupa ülkelerine yeni nükleer oşaklı füzeler yerleştirme planı" olduğuna dikkat çeken Erol Saraçoğlu özete şunları söyledi: "ABD'nin dünya barışını tehlikeye atıcı bu niyet ve girişimlerini hiçbir başıseverin olumlu karşılamasına olanak yoktur. Çünkü:

1. ABD bu girişimi ile dünyada kalıcı barışı sağlama yolunda atılan adımlardan biri olan Salt-2 anlaşmasını çönmekte ve anlaşmanın güvenilirliğini yok etmektedir. Bu anlaşmayı izlemesi beklenen Salt-3 anlaşması için beslenen umutların yitirilmesine neden olmaktadır.

2. Füzelerin Avrupa ülkelerine yerleştirilmesi veya bunun planlanması dünyaya yeniden soğuk savaşın içine itecektir."

Ankara Milletvekili Erol Sa-

raçoğlu, ABD'nin bu girişimlerinin yeni bir silahlanma yarışına yol açacağını, bunun da silah yapımı için daha çok ekonomik kaynak ve emek tüketimine neden olarak dünyada açlık ve sefaleti artıracığını belirtti. Avrupa'nın dengesinin bozulmasının dünya dengesinin bozulmasına da yol açacağını kaydeden Saraçoğlu, Türkiye'nin de NATO üyesi olması nedeniyle Batılı emperyalist ülkelerin ülkemizde de bu füzelerden yerleştirmek isteyeceklerini ve ülkemizli bir nükleer hedef haline getirmek istediklerini kaydetti.

Türkiye'nin bu füzelerin yerleştirilmesine karşı açıkça tavır almasını isteyen Saraçoğlu, isteklerini şöyle sıraladı:

"1. Nükleer füzelerin Türkiye'ye ve Avrupa'ya yerleştirilmesine karşı çıkılmalıdır.

"2. Komşularımızla dostluk ilişkilerimizle zedeleyici girişimlerden kaçınılmalıdır.

"3. Bütçemizden ayrılan silahlanma bölümü, silahlanma yerine işyeri açmak, konut, sağlık, eğitim gibi sorunlar çözme-

ye harcanmalıdır.

"4. Sürekli ve adil bir dünya barışının sağlanması için üzerimize düşen görevler yerine getirilmelidir."

Hükümetin uluslararası konularda takınılacak tutumları Meclis'e getirmedikçe, bu nedenle parlamenterler bunları sadece basından öğrenebildiğini anlatan Saraçoğlu, konuşmasının son bölümünde şöyle dedi:

"Dilediğimiz odur ki, gerek Amerika'nın Avrupa ülkelerine yerleştirmeyi planladığı füzelere ilişkin ve gerekse İran-ABD olaylarına ilişkin hükümet görüşü Meclis'e sunulsun ve tartışmaya açılсын. Bu yapılmadığı takdirde ülkemizin beklenmedik emrivaklerle karşılaşması kaçınılmaz olacaktır.

"İnsanlık için ölüm, sakatlık, açlık, sefalet, tüm doğa ve emek değerlerinin yok olması anlamına gelen savaş, emperyalistlerin ve onların desteğindeki faşizmin, gericiğin, ırkçılığın ve milltarizmin sömürlerini devam ettirebilmeleri için başvurdukları bir yoldur. Bir başka deyişle savaş, insana ve insanlığa karşı olmaktadır."

Avrupa barış güçleri ölüm füzelere reddetti

Geçtiğimiz hafta toplanan NATO Bakanlar Konseyi, örgüt içinde ortaya çıkan derin çatlıkların da gizlemeyi amaçlayan bir kararla, 1983 yılına kadar Avrupa'ya 572 adet yeni Amerikan nükleer füzesinin yerleştirilmesi planını onayladı.

Amerikan "ölüm füzelere" ilişkin plan, gerek Brüksel toplantısından önce gerekse toplantı sırasında, bir dizi Avrupa ülkesi hükümetlerinin ve parlamentolarının da tepkisiyle karşılaştı. Ülkelerindeki barış güçlerinin yığılma direnişleri sonucunda "ölüm füzelere" karşı tavır almak zorunda kalan Hollanda, Belçika, Danimarka ve Norveç hükümetlerinin temsilcileri, Amerikan planının etenlenmesi için çeşitli girişimlerde bulundular.

Örgüt içindeki derin çatlıkların açığa çıkması üzerine, Pentagon ve NATO yönetici çevreleri, Brüksel toplantısı öncesinde pakt üyesi devletler üzerinde yoğun baskılar uyguladı. Bu baskılar sonucunda, parlamentosunun aldığı karşı kararın, Hollanda'nın da Amerikan planını onaylaması sağlandı. Ne var ki Hollanda ve Belçika'nın, Varşova paktı ve NATO arasındaki silahsızlanma görüşmelerinin ivedilikle sonuçlandırılması istemiyeli, karara "rezerv" koymaları önlenemedi.

Pershing-2 ve Cruise füzelere ilişkin kararın, ancak NATO içindeki derin çatlıkların açığa vurarak alınabilmesi, Avrupa barış güçlerinin yığılma direnişinin gelecek için de büyük bir potansiyel taşıdığı ortaya koymuştur. Emperyalizmin yeni savaş planlarını uygulayabilmesi, bu güçlerin mücadelesiyle er geç önleneyecektir.

9 ARALIK
ULUSLARARASI MİTINGİ

ABD'nin yeni füzelere Pers-

hing-2 ve Cruise'lerin Avrupa topraklarına yerleştirilmesi girişimine karşı Avrupa barışsever halklarının haftalardan beri sürdürdüğü kitlesel protesto hareketleri, 9 Aralık pazar günü Brüksel'de yapılan "Uluslararası Miting"le doruğuna ulaştı.

NATO üyesi çeşitli Avrupa ülkelerinden gelen 50 bin'i aşkın barışsever, o gün Brüksel'in caddelerini ve meydanlarını çeşitli dillerde, Fransızca, Hollandaca, Almanca, Türkçe, Kürtçe, Norveççe, Yunanca, İspanyolca, Portekizce, İtalyanca "Ölüm füzelere hayır!" sloganlarıyla ilettiler.

Brüksel mitingi, Avrupa halklarının artık soğuk savaş masallarına eskisi gibi inanmadıklarını, sosyalist ülkelerin barışçıl girişimlerinin cevapsız kalmadığını, barış ve güvenlik içinde bir Avrupa yaratılması mücadelesinin artık büyük kitlelerin mal olduğunu somut şekilde kanıtladı.

ABD silah tekellerinin ve Pentagon şahinlerinin millitrist dayatmalarına NATO hükümetlerinin çoğunluğu boyun eğmiş olsa bile, Brüksel mitingi, Avrupa halklarının bu füzelere karşı mücadelesinin süreceğini, hatta gittikçe büyüyen bir direnişin NATO saflarında çatlamalara, çözümlere yolaçabileceğini, emperyalizmin bu saldırgan blokunu sarfsacağını gösterdi.

9 Aralık Brüksel Mitingi, Belçika'da kurulu CNAPD (Kalkınma ve Barış İçin Ulusal Eylem Komitesi) tarafından düzenlendi. Dünya Barış Konseyi'ne üye ulusal komite ve derneklerin 11 Aralık 1979 günü Brüksel'de yaptığı bir toplantıda, ABD'nin gösterdiği bahane ne olursa olsun, Pershing-2 ve Cruise füzelere yerleştirilmesinin barışı tehlikeye düşüren bir girişim olduğu için barış güçlerince kabul edilemeyeceği belirtilerek, bu girişime karşı

düzenlenen 9 Aralık Mitingi'nin desteklenmesi kararlaştırılmıştır.

CNAPD'nin tüm barış güçlerini desteklediği 9 Aralık'ta düzenlenen mitinge ise, çeşitli Avrupa ülkelerinden, hatta ABD ve Kanada'dan barış örgütleri temsilcilerinin yanı sıra, Avrupa ülkelerinin yerli ve yabancı işçileri kitlesel olarak katıldılar.

Soğuk ve zaman zaman şiddetlenen yağmura rağmen, barışsever kitleleri, sabahın erken saatlerinden itibaren, protesto yürüyüşünün başlayacağı Rogier Meydanı'nda toplanmaya başladılar.

Saat 14'te yapılan bir kapalı basın toplantısından sonra en önde Belçika'lı parlamenter ve tanınmış kişiler, onun hemen ardından, aralarında üç Türkiye delegesinin de bulunduğu "Enter-

nasyonal Grup" olmak üzere kortej yürüyüşüne geçti.

En öndeki Belçikalı parlamenterler grubunun içinde, nükleer füzelere açıkça karşı çıkan Belçika Komünist Partisi, Sosyalist Parti, Flaman Bölgesi Sosyalist Partisi ve Wallon Topluğulu Partisi temsilcilerinin yanı sıra resmen füzelere karşı olan yana görüş açıklamış partilerin bu görüşe katılmanın milletvekili ve senatörlerinin de bulunduğu dikkati çekti.

Yürüyüşün kitle saflarında ise, Avrupa ülkelerindeki Türkiye işçi örgütleri ve Kürt demokratlarının örgütleri, gerek sayısal güçleri, gerek kitlelerinin düzenleniş biçimi, gerekse taşıdıkları dövizler ve atkıları, barışçı, enternasyonalist sloganlarla özellikle dikkati çektiler.

Diğer ülkelerden gelen katile-

leri, Belçika'nın Fransızca konuşan kesiminden gelen katileler, onu da Flaman kesiminden gelen gruplar izlediler.

Yürüyüş katılanlar o kadar büyük bir kortej oluşturmuşlardı ki, Place Rouppe'da düzenlenen kapanış mitingi akşamın karanlığında sona erdiği sırada, Flaman bölgesinden gelen katileler hâlâ bu alana ulaşamamıştı.

Place Rouppe'da yapılan mitingte, diğer ülkelerden gelen delegasyonların temsilcileri de birer konuşma yaparak, Cruise ve Pershing-2 füzelere niçin karşı çıktıklarını açıkladılar.

Türkiye barış güçleri delegasyonu adına ise, TIP temsilcisi Yavuz Çizmeci, alttaki sınırlarda okuyacağımız konuşmayı yaptı.

Sosyalist ülkelerin ve özellikle SSCB'nin Avrupa'nın her türlü silahahtan arındırılması istemi ve bu yolda getirdiği yapıcı öneriler ortada iken, yürüyüş katılan bazı grupların Sovyet SS-20 füzelere karşı Cruise ve Pershing-2 füzelere aynı kefiye koymalarının yanıtı rolüne de dikkat çeken Türkiye delegasyonu sözcüsü Çizmeci, "Bu füzelere yerleştirilmesini sağlamak için kullanılan 'Sovyet tehdidi' iddiası, bilize, ıplığı pazara çıkmış bir uydurmadır," diyerek Türkiye barış hareketinin tavırını vurguladı.

Çizmeci'nin yer yer Türkçe, yer yer Fransızca ve İngilizce olarak yaptığı konuşma, mitinge katılan Türkiye barışseverler tarafından olduğu kadar, diğer ülkelerin katileleri ve Belçikalılar tarafından da sık sık alkışlarla, enternasyonalist ve barışçı sloganlarla kesildi.

Bu tarihsel toplantı, bazı anarşist grupların polisle çatışma çıkarmak için yaptıkları çeşitli provokasyonlara rağmen, barış hareketinin kitlesel gücünü ve kararlılığını kanıtlayan bir coşku ve disiplin içinde sona erdi.

Sargın'ın Brüksel yürüyüşüne mesajı

Brüksel'deki "Ölüm füzelere hayır!" yürüyüşüne katılan Türkiye barış güçleri delegasyonu üyesi, Türkiye İşçi Partisi temsilcisi Yavuz Çizmeci, Tertip Komitesi Başkanı Pierre Galand ile yaptığı görüşme sırasında, kendisine, TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın özel bir mesajını da ilettiler:

TIP Genel Sekreteri Sargın'ın "Kalkınma ve Barış İçin Ulusal Eylem Komitesi Başkanlığına" mesajı şöyledir:

"Sayın Başkan,
"Genel silahsızlanma ve detant'tan yana olan Türkiye İşçi Partisi, son iki hafta zarfında, Amerika'nın Pershing-2 ve Cruise füzelere Avrupa'lı NATO ülkelerine yerleştirme tasarısına karşı protesto toplantıları düzenlemiştir. Tüm Batı Avrupa'ya ve Türkiye'ye ölümcül tehlikelere açık tutaç olan bu saldırgan tasarımlara karşı, emperyalizmin bu füzelere karşı kitlesel mücadelelen etkinliği artırılarak sürdürülmesi ilediğimize düzenlediğimiz yürüyüşe katılıyoruz.

"Pershing-2 ve Cruise füzelere hayır!
"Yaşasın dünya barışı!
"Dostça selamlarımızla."

Yavuz Çizmeci: AVRUPA HALKLARIYLA OMUZ OMUZA

9 Aralık günü Brüksel'de yapılan NATO ülkelerine Pershing-2 ve Cruise nükleer füzelere yerleştirme planlarını protesto mitingine, Türkiye barış güçleri adına, Barış Derneği temsilcisi Denizli Milletvekili Mustafa Gazalci, Türkiye İşçi Partisi temsilcisi Yavuz Çizmeci ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Temsilcisi Güllü Tezğider'den oluşan üç kişilik bir delegasyon katıldı.

Türkiye barış delegasyonu, miting günü sabahı, miting düzenleyen CNAPD (Kalkınma ve Barış İçin Ulusal Eylem Komitesi) Başkanı Pierre Galand ile görüşerek, Türkiye'de üç örgüt tarafından ölüm füzelere karşı düzenlenen eylemler hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Bu arada Türkiye delegeleri, mitingte katılan diğer ülkelere mensup barış hareketleri delegeleriyle tanıştı.

Türkiye barış delegasyonu, saat 14'te Rogier Alanı'ndan başlayan yürüyüşün ön saflarında, "Uluslararası Delegeler Grubu" nun içinde yer aldı.

Yürüyüşün bitim yeri olan Place Rouppe'da yapılan kapanış mitinginde, çeşitli ülkelerden gelen ulusal delegasyonlar, birer konuşma yaptılar. Türkiye Ulusal Barış Delegasyonu adına da, Yavuz Çizmeci, büyük coşku ve tezahüratla karşılanan şu konuşmayı yaptı:

"Türkiye barış güçleri ve barışseverleri olarak, Türkiye Barış Derneği, Türkiye Sosyalist İşçi

Partisi ve Türkiye İşçi Partisi temsilcileri adına, toplantıya katılan, Belçikalı, Avrupalı ve Türkiye işçileri tüm barışseverleri dostça selamlıyoruz.

"Soğuk savaş bulutlarının yeniden toplanmaya başladığı bir dünyada yaşamaktayız. Ancak, dünya barış güçlerinin zorlu çalışmasıyla, siyasal ve askersel alanlarda, güçlü ve kalıcı bir barışın sağlanması yolunda ıleri adımlar atılmıştır. ABD'nin Avrupa'ya Pershing-2 ve Cruise füzelere yerleştirme girişimi, dünya ve Avrupa barışını tehdit etmektedir.

"Bu füzelere yerleştirilmesini sağlamak için kullanılan 'Sovyet tehdidi' iddiası, bilize ıplığı pazara çıkmış bir uydurmadır.

"Bizler, Türkiye'nin barış güçleri olarak, Belçika da dahil olmak üzere, herhangi bir Avrupa ülkesine bu füzelere yerleştirilmesine şiddetle karşıyız. Bu füzelere karşı, Türkiye'de yürüyüşler, mitingler örgütledik. NATO Karargahı'na füzelere yerleştirilmesini protesto için binlerce kart gönderildi.

"Türkiye barış güçlerinin temsilcileri olarak bizler, sizlerle, yani Belçika'nın barışsever halkıyla, Avrupa'nın barışsever halklarıyla birlikte, Amerikan Pershing-2 ve Cruise füzelere ve

silahlanmaya karşı çıkıyoruz.

"Ve barıştan yana olan tüm dünya halklarınıza da bu protesto eylemlerini desteklemeye çağırıyoruz.

"Belçika'nın, Avrupa'nın ve

dünyanın barış güçlerini Türkiye'den telasız samlıyor ve bir daha haykırıyor: Avrupa topraklarında Amerikan ölüm füzelere hayır!"

Bu konuşmadan ayrı olarak

Türkiye barış delegasyonu üyeleri, Amerikan nükleer füzelere Belçika topraklarına yerleştirilmesini karşı çıkması ilediği Belçika Başbakanı Wilfried Martens'e de bir telgraf çektiler.

Boran: "Halkımız yokolma tehdidiyle karşı karşıyadır"

Türkiye demokrasi ve barış güçlerinin, Avrupa'ya yerleştirilmek istenen yeni Amerikan "ölüm füzelere" karşı tüm yurt düzeyinde yürüttüğü kampanya başarıyla sonuçlandı. Türkiye İşçi Partisi, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ve Barış Derneği tarafından ortaklaşa planlanarak yürütülen kampanya geniş demokrasi güçlerinin, onların yığılma örgütlerinin desteği kazandı. Kampanya, anti-faşist güçlerin emperyalizmin planlarına karşı aktif eylem birliğinin ürünlerini sergiledi.

NATO Bakanlar Konseyi'nin Brüksel'deki toplantısından önce TIP Genel Başkanı Boran da bir demec vererek yeni savaş planlarının reddedilmesini istedi. Boran şöyle dedi:

"Yarın Brüksel'de Türkiye'yi çok yakından ilgilendiren, Türkiye için yaşamsal önem taşıyan bir konu görüşülecek, bir karar bağlanmaya çalışılacaktır. Türkiye bugün, hergün işlenen ve sayıları durmadan artan kanlı saldırılar, cinayetlerin dehşeti içindedir. Bu yüzden dış dünyada olup bitenler konusunda ye-

terince duyarlı olamamaktadır. Ama yarın Brüksel'de yapılacak NATO toplantısında konuşulacak olan nükleer füzelere konu gelecekte Türkiye'nin baş, on, yüz değil, yüzbinlerce, belki milyonlarca yurttaşının, halkının bir nükleer savaşta bir anda yokolup gitmeyle ilgilidir. ABD yeni yaptığı Pershing-2 ve Cruise adını verdiği füzelere NATO üyesi devletlere milyarlarca dolar karşılığı satmak ve bu füzelere ölümlere yerleştirilmek istemektedir.

"Füzelere yerleştirilmesi planlanan ülkelere den biri de Türkiye'dir. Türkiye yarın NATO toplantısında ABD'nin bu isteğine mutlaka reddetmelidir. Genel bir silahsızlanmadan, yuğumadan yana bir politika izlemek, Avrupa'da ve Ortadoğu'da barışı koruyup güçlendirmek yolunda atılacak adımlar Türkiye'nin çıkarıdır.

"Ülkemizin çıkarları doğrultusunda ABD'nin dünya barışını tehdit eden bu yeni planı mutlaka reddedilmelidir."

MSP'NİN GÖREVDEN ALDIĞI AYTEMİZ, ÇALIŞMA BAKANLIĞI MÜSTEŞAR ADAYI

MHP destekli AP hükümetinin birbiri ardına, büyük bir acelelikle yaptığı tayinler ve atamalar, devlet kurumlarının nasıl bir gerici-faşist saldırıyla karşı karşıya olduğunu gösteriyor. Yapılan tayin ve atamalar, AP hükümetinin MHP tarafından hangi koşullarla desteklendiğinin de kanıtı durumundadır. AP hükümeti, bir bakıma da, CHP ağırlıklı hükümetin faşist kadroları devlet mekanizması içinden temizlemekte gösterdiği cesaretsizliği, ilerici-demokrat çalışanları sokağa atmakta göstermemektedir...

MHP destekli AP hükümetinin Çalışma Bakanlığı'na müsteşar yardımcısı olarak getirmeyi planladığı Sabri Aytemiz adlı kişi de, bu saldırının bir halkasıdır. Sabri Aytemiz, Birinci MC döneminde de bu görevde bulunuyordu ve müsteşardan daha da etkili bir konuma sahipti. MHP ve MİSK ile çok yakın ilişkiler içinde bulunan Aytemiz, MSP'nin elinde bulunan Çalışma Bakanlığı'nda gölge müsteşarlık görevini MHP doğrultusunda kullandığı gibi, MSP ile anlaşmazlığa düşmüş ve görevinden alınmıştır.

Sabri Aytemiz'in "kusuru" yalnızca faşist bir niteliğe sahip olarak tanınması değildir. Aytemiz, Kahramanmaraş katliamı sırasında, "üç hilal"li amblemlerle süslettiği için, K.Maraş'taki işyerlerini saldırılardan korumayı da başarmıştı!...

Sabri Aytemiz'in, Birinci MC döneminde de iş müfettişleri üzerinde uyguladığı antidemokratik baskıları, AP azınlık hükümetidöneminde daha da yoğunlaştıracağı ve MİSK'e bağlı sendikalara arka çıkacağı belirtilmektedir. Özellikle İSDEMİR ve Seydişehir gibi önemli işçi merkezlerindeki toplu sözleşmelerde bu işlevinin daha öne çıkması beklenmektedir

Sabri Aytemiz gibi MHP'lilerin yuvalandıkları yerler, umarız AP hükümetinin "ılımlılığı"nı bekleyenler için uyarıcı olur!

Hacettepe Üniversitesi TIP FAKÜLTESİNE NASIL ASİSTAN OLUNUR?

DENİZ İPEK

Diyeğim ki bir tıp fakültesinde öğrencisiniz. Diyeğim ki bu yıl fakülteyi bitirip hekim olunuz ve bitirdiğiniz fakültenin bölümlerinden birisine asistan olarak girmek istiyorsunuz. Yapacağınız şey, herhalde 1750 sayılı Üniversiteler Yasası'nı açıp ilgili maddeleri okumak, ona göre gerekli koşulları sağlıyorsanız asistan sınavına başvurmanızdır. Sınavda da başarılı olursanız asistanlığa başlamak için önünüzde herhangi bir yasal engel kalmaması demektir.

Ancak eğer sözü geçen fakülte Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ise, bu süreç böyle işlememektedir. Kendilerinin tutarlı bilim adamı olmaları beklenen öğretim üyeleri yasadışı baskılar uygulamaktadırlar. Bu baskılar, bu yılki sınavlarda çok açık bir biçim almıştır. Öğrenciliklerinde forumlara katıldıkları, beğenmedikleri tıp eğitimini eleştirdikleri için, genç hekimlerin asistan olma haklarına çeşitli yöntemlerle saldırılmaktadır.

NASIL BAŞLADI?

Hacettepe Tıp Fakültesi, yıllardır gerici çevrelerin denetlemeye çalıştığı, ama hem öğrenciler, hem çalışanlar arasında ilerici potansiyelin yüksek olduğu bir okul. Son yıllarda, burjuvazi burayı başka biçimlerde denetim altına almaya çalışıyor. Yöneticiler, başlangıçta arkasına saktıkları "demokratik" görüntüsünden sıyrıldılar, açıkça ilerici-

lere cephe alıyordular. İşte asistan seçimlerinde oynanan oyunlar, bu gelişmelerin bir parçası olarak değerlendirilmelidir.

Geçen yıl okulu bitirip hekim olan öğrencilerden bir grup, öğrenciliklerinin son yılında bir yıllık hazırladılar. Ancak bu yıllıkta çeşitli mitinglerden, forumlardan fotoğraflar yer alıyordu. Sulu şakalar yerine de Nazım Hikmet'in şiirleri konulmuştu. Kazanların kaynatılması için böyle bir girişim yeterliydi. Yıllık komitesinde görev alan öğrencilerin adları dekan tarafından bütün bölümlere dağıtıldı, hekim oldukları zaman asistan olarak kabul edilmemelezi istendi. Senatonun seçtiği sınav jürileri de bu istekleri karşılayabilecek biçimde düzenlendi.

1979 yılı mezunlarının alınacağı ilk sınavlar Temmuz ayında yapıldı. Bölümlere kaçır asistan alınacağı önceden açıklanmadı. Ancak bu sınavlarda, her yıl seklizden az asistan almayan bölümlerin az asistan aldıkları dikkat çekti. İhtiyacı daha fazla olduğu halde, örneğin Toplum Hekimliği bölümüne dört, pediatri bölümüne yalnızca iki hekim asistan olarak kabul edilmişti. Çünkü, toplum hekimliği asistan sınavının beşinci sırasını, pediatri bölümünün asistan sınavının da üçüncü sırasını kara listeye alınan hekimler kazanmıştı!...

1979 yılının ikinci sınavları dört ay sonra, Kasım ayında açıldı. Önceki sınavlarda alınmayan bir yıllık komitesi üyesi, yeniden Toplum Hekimliğine başvurdu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN YIL SONUNDA HAZIRLANDIKLARI YILLIKTA ÇEŞİTLİ MİTINGLERDEN FORUMLARDAN FOTOĞRAFLAR VE NAZİM HİKMET'İN ŞİİRLERİNİN YER ALMASI ÜZERİNE, YILLIK KOMİTESİNDE YER ALAN ÖĞRENCİLERİN ASİSTAN OLMA HAKLARI ANTİDEMOKRATİK BİR BİÇİMDE KALDIRILDI.

ÖĞRENCİ TEMSİLCİLİĞİ YAPAN BİR ÖĞRENCİNİN ASİSTANLIĞI FAKÜLTE YÖNETİM KURULUNCA KALDIRILDI. ÜSTELİK AYNI ÖĞRENCİ ASİSTANLIK SINAVINI BİRİNCİLİKLE KAZANMIŞTI.

Bu sınavlar da yapıldı ve "istenmeyen aday" üçüncü sırayı kazandığı için, bölüme iki kişinin asistan olarak alındığı açıklandı. Oysa, sınav öncesi Toplum Hekimliği Bölümü'nün dört-beş asistana gereksinimi olduğu açıklanmıştı.

YA ESKİ ÖĞRENCİ TEMSİLCİSİ?

Olaylar bu kadarla kalsa, iş kitabına uydurulduğu için, fazla ses çıkmadan kapanacaktı. Ancak, Toplum Hekimliği asistan sınavını kazanan iki hekimden birisinin, üstelik sınavı birincilikle başaran Dr. Bekir Kuru'nun öğrenci temsilciliği yaptığı ortaya çıkınca işler karıştı. Sınavı kazanmış olduğu için artık Dr. Bekir Kuru'nun asistan olması hukuken engellenemezdi. Ama fakülte yöneticileri, ellerinden

86 günden beri süren grev bitti:

Marmara tersanesinde mücadeleyi işçiler kazandı

DİSK'e bağlı LİTERER-İŞ Sendikası'nın İzmit/Yarımca'da kurulu Marmara Tersanesi grevi sona erdi. 86 gün süren grev sonunda tersane işçileri mücadelelerini başarıyla noktadılar.

Uzun yıllar ilerici sendikal örgütleri DİSK'ten koparılan tersane işçileri artık kendi sendikalarında örgütlenerek sını ve korsan sendika Dokgemi-İş Sendikasına hayır dediler.

140 işçinin çalıştığı Marmara Tersanesi'nde 12 Eylül 1979 tarihinde grev ilan edilmişti. Grev süresince İzmit ve çevresinden işçiler, sendikalar ve demokratik kitle örgütleri yoğun bir şekilde destek sağlamışlardı. Sendika 3 aya varan grev süresince grev alanını bir okul olarak kullandı. İşçilerin mücadele kararlılığının daha da yükseltilmesi amacıyla eğitim ve seminerler yapıldı. Sözleşme sonucu işçiler ekonomik haklarını daha da yükselttiler. Tersane işçileri yeni mücadelelere hazırlanıyorlar.

tık açık oynanmaktadır. Sınav jürisinin üyelerinden birisi açıkça, "Öteki aday için bize bilgi verildi, bu nedenle kazananları iki kişi olarak açıkladık, üçüncüyü almadık. Eğer bu aday için de bilgi verilsen, gerekeni yapardık, standardı öyle yükseltirdik ki, profesör gelse giremezdi" diyebilmektedir.

Bu olaylardan egemen çevrelerin beklediği iki şey vardır: Birincisi, öğrencilerin göz dağı vermek, "Bakin siz de yaramazlık yaparsanız, sizi de asistan olarak Hacettepe'ye almazız" demek, böylelikle öğrencilerin demokratik muhalefetini baskı altına almak, "gerektiğinde asistan kadrolarınızı kesebiliriz, bölümünüzü kapatırız" diye üstü kapalı olarak tehdit etmek. Böylece üniversitenin akademik olarak egemen sınıflardan bağımsız olması ve bilimsel doğruları savunması engellenmek istenmektedir.

Egemen sınıflar, her zaman bilimi kendi doğrultularında kullanmak istedikler, bilim adamlarını yalanlarına ortak olmaya çalıştılar. Ama karşılarında Sokrat'ı buldular, Galile'yi buldular, Server Tanıllı'yi buldular. Üniversiteyi dikensiz gül bahçesi yapmak, böylece bir yandan kendilerine kâr getiren, bir yandan da kendi ideolojilerini yayan bir kurum haline getirmek isteyenler başarılı olamayacaktır. Demokratik üniversite için uğraşan öğrenciler, asistanlar, öğretim üyeleri ve tüm üniversite çalışanları, yaptıkları haksızlıkların onların yanlarına bırakmayacak!

NE OLACAK?

Öyle anlaşılıyor ki, kartlar ar-

YSE işçileri hakları için direniyor

MHP destekli Demirel iktidarı, hiç vakit geçirmeden işçi sınıfı ve emekçi halka, onların örgütlerinde dört bir yandan saldırıya geçti.

Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği (TOSIAD), Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ve benzeri sermaye örgütlerinin açıkladığı istemler hükümet programı olarak somutlaşırken, Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı Ahmet Karayığıt'e de MİSK'i güçlendirme görevi verildi.

MHP'YE OLAN BORÇ ÖDENİYOR

Karayığıt, bakanlık koltuğuna oturur oturmaz ilk iş olarak Yol-İş Federasyonu'na bağlı olan ve ilerici işçilerin oluşturduğu YSE-İŞ Sendikasının 5 Kasım 1979 tarihinde, üyesi 40 bin işçi adına imzaladığı toplu iş sözleşmesini yürürlükten kaldırdığını açıklıyordu.

Oysa toplu iş sözleşmesinin geçersizliğine karar verecek olan tek organın iş mahkemeleri olduğunu bakan Karayığıt çok iyi bilmektedir. Ancak önemli olan yasalara değil MHP destekli AP hükümetinin yeni bakanının sinsi niyetlerinin yaşama geçirilmesidir. Ankara 9'ncü İş Mahkemesi hakının bu işlemini yasa dışı bu-

larak tedbir kararı verdi.

İş mahkemesinin bu kararı taraflara duyurulmasına karşın bakan Ahmet Karayığıt 29 Kasım 1979 günü tabela sendikası halinde olan ve faşistlerin yönetiminde bulunan Köy YSE-İŞ Sendikası ile 24 saat içerisinde toplu iş sözleşmesi imzaladı.

Köy YSE-İŞ Sendikası yöneticileri ve bakan şu günlerde bu sendikayı özenle "bağımsız" olarak lanse etmeyi de ihmal etmediler. Oysa 25 Mayıs 1979 tarihli "Hergün" gazetesinde beş sütun üzerinden yer alan haberde de açıklandığı gibi adı geçen sendika MHP'nin güdümünde bulunan ve birçok cinayete adı geçen MİSK'e katılmıştı.

Yasalara ve son mahkeme kararına rağmen Karayığıt YSE işçilerine saldırıya daha da artırdı. 30 Kasım 1979 gün ve 1929 sayılı bir genelgeyle YSE Genel Müdürlüğü'nün tüm işyerlerinde göndererek Köy YSE-İŞ ile imzaladığı sözleşmenin gereğinin yapılmasını emretmekteydi. İşin ilginç yanı genelgenin Ankara'daki bölge işyerlerine gönderilen nüshalarına bir not düşülerek "mahkemenin tedbir kararına verdiği, ikinci bir emrin beklenmesi" önerilmektedir. Ankara dışındaki bölge müdürlüklerine gönderilen aynı genelgede ise bu nota bilinçli olarak yer verilmiş, imzalanan korsan sözleşme-

YSE işçileri Karayığıt'in "MİSK"leştirme" planına direniyor

nin hemen uygulanması istenmiştir.

MİSK'e üye kazandırmak misyonunu yüklenen ve "ılımlı bir adamdır" diyerek rehavete erişen kimi yazarların yutturmacalarına karşın, bakan Karayığıt, MHP'ye hükümete verdiği desteğin karşılığını böylece kendi alanında ödemeye koyuldu.

Köy İşleri Bakanı'nın yetkili sendika olan ve 40 bin ilerici işçiyi barındıran YSE-İŞ üyelerini MİSK'e kazandırma planı pratikte işlemedi. Köy YSE-İŞ ile imzalanan sözleşmenin derhal uygulanmasını emreden genelgeyle gelen yanıtlar Karayığıt ve yardımcılarının sevinçlerini kurtaklarında koydu. YSE bölge müdürlerinden gelen yanıtlarda, faşist sendikaların o bölgedeki işyerlerinde hiçbir üyesi bulunmadığı resmi yazılarıyla açıklandı. Örneğin Samsun Bölge Müdürü, Bakan'a gönderdiği resmi yazıda "bölgemizdeki işyerlerinde hiçbir işçi sizin sözleşme imzaladığınız sendikaya üye bulunmadığından imzaladığımız sözleşme hükümlerinin uygulanmasına olanak bulunmamaktadır" demiştir. Yine örneğin Ankara Valiliği Bakan'a 11 Aralık tarihinde gönderdiği yazıyla aynı içerikli açıklamayı yaptı. Kayseri, Antalya ve diğer bölge müdürlüklerinden aynı içerikte yazılar Bakan'a gönderildi.

YASA TANIMAZLIĞIN SINIRI YÖK

Bir iktidar bir kez yasa tanımazlığa girince nerede duracağını kendisi de hesaplayamaz. Nitekim YSE işçilerine başlatılan saldırıda da yasa dışılığın tüm sınırları aşıldı. Bilecik İl müdürü olan MHP yanlısı Nihat Turan makam odasından Köy YSE-İŞ şubesinin müteşebbis heyetini oluşturup atayarak görevlendirmiş, yeni heyetin oluştuğunu bir genelgeyle işyerlerine bildirmişti. YSE-İŞ Bilecik Şubesi bu saldırıya karşılık 10 Aralık'ta bir günlük "yasalara saygı" direnişine geçmiş, direnişe tüm işçilerin katılımı, faşist hesapların sahiplerini yalnızlıklarına başbaşa bırakmıştır.

Saldırı diğer bölgelerde de güdemeye getirilmiş, Antalya YSE Bölge Müdürü de 35 kadro, 55 mevsimlik olmak üzere 90 işçinin işine son verirken, Trabzon'da da devreye yeni vali sokuluyordu. Trabzon valiliğine getirilen Ali Rıza Yaradanakul

yağının tozuyla yasalara uygun olarak açılan sınav sonucu dalmi kadroya geçirilen 103 muvakkat işçinin ücretlerinin ödenmesini engellemiş, yapılan sınavları da geçersiz sayma cüretini göstermiştir.

YENİ BAKANLAR NASIL TANITILDI

Hükümet kurulduktan hemen sonra "ilerici" bazı yazarlar yeni bakanların ılımlı isimler olduğunu yazarak, hükümetin ve kabine üyelerinin hangi sınıfa adına görev yaptıklarını unutturma işlevini yüklediler. Bu kişiler üzerine umut bile inşa etmeye çalıştılar. Bunlardan biri Oktay Akbal oldu. Sosyalistlere yer yer akıl vermeye pek meraklı olan yazar Cumhuriyet'teki köşesinde kabinenin açıklanmasından sonra yazdığı bir yazısında yeni bakanların bazısıyla tanışıklığı olduğunu ve bunların "ılımlı", "olum-

lu" kişiler olduğunu belirterek bunlardan birinin de Ahmet Karayığıt olduğunu açıklıyordu. Akbal, bu bakanla yıllar önce Afyon'da tanışıp gezdiğini, bu kişinin uyanık ve çalışkan biri olduğunu yazdı. Daha yıllar önce Akbal'ın "dikkatini çeken" bu kişinin önemli bir yere geleceğini sezdiğini de kaydetti yazar. Akbal'ın kapalı bir övgü ile sözettığı bu bakan şimdi gerçekten önemli bir yere gelecek 50 bini aşkın YSE işçisine saldırıya geçmiş bulunuyor. MİSK'e, MHP'ye, AP'ye ve övgü dizen dostlarına hayırlı olsun Ahmet Karayığıt. Ancak YSE işçileri bu bakanın ve yardımcılarının yakasını bırakmayacak, saldırılan örgütlü güçleriyle boşa çıkaracak güçtedir. Faşist saldırganlar hesapladıkları sonucu alamayacaklardır. Çünkü işçi sınıfının bir parçası olan YSE-İŞ üyesi işçiler örgütlü mücadelelinin bilincinde ve içinde bulunuyorlar.

MAHKEME ELIYLE ALDIĞIMIZ TEKZİPTİR

CEVAP VE DÜZELTME

Derginizin 17 Eylül 1979 tarihli sayısının 9.cu sayfasında "Ağında faşist tezgah" başlığı ile yayınlanan ve tamamı ile yalan ve iftira'dan ibaret olan yazınızın muhatap olduğu namuslu ve faziletli devlet memurları olarak, davranışlarınızın hesabı sizler gibi parti militanları ile değil adalet önünde hak edenlerden sorulacaktır.

Ağın'da faşist tezgah değil adaletin yılmaz ve sarsılmaz inancı ve onun temsilcileri vardır. Ancak memleketin huzur ve güvenliğini bozmaya yönelik her kim olursa olsun adalet önünde hesap vermeye ve cesasını çekmeye mahkumdur.

Derginizin mülkü ve adil hiç bir makamdaki bilgi ve açıklama istemeye lüzum dahil hissetmeden olayda bomba kullanıldığını bilecek kadar bilgi sahibi olabilmekte ancak yazıyı yazan müterri kişi hücuyetini açıklamak hususunda dahil medeni cesaret sahibi olmadığında kendini gizlemekte göstermektedir.

Patlama hadisesine anında bizzat jandarma komutanı tarafından müdahale edilmiş olup sanki Sedat Saroğlu patlamaya müteakip olay yerinde jandarma komutanı tarafından yakalanmıştır.

Parti binasındaki mevcut dergi, gazete, kitap, ve broşürlere bizzat tarafımdan hadise sonrası elkonulmuş; Propaganda mahiyetinde görülen kitap, dergi ve broşürler sıkıyönetim savcılığına gereğinin ifası için sanıklarla birlikte gönderilmiştir.

Bir Cumhuriyet Savcısının aslı görevi sanıkların falakaya çekmek olmayıp suç delilleri ile birlikte mahkemeye sevk etmektir. Olayın sanıklarda suç delilleri ile birlikte Elazığ Sıkıyönetim savcılığına gönderilmiştir.

Derginizdeki yazı ile olayla hiç ilgisi olmayan namuslu ve dürüst öğretmen ve öğrenciler kasıtlı olarak hadiseye karıştırılmak istenmiştir.

Basın ahlak yasanının ve hedef aldığı kişilerin meslek, haysiyet ve şerefinin varlığını unutmamak gerektiği hususunu göz önünde tutacağımı umar açıklamalarının aynı sahife aynı puntoda yayını rica ederim.

Erol Canözkan
C.Sav.Yrd.
Ağın İmza

2.10.1979

EKONOMİ HABERLERİ

ECZACIBAŞI YENİ BİR ANONİM ŞİRKET OLUŞTURDU

İstanbul'da Eczacıbaşı Holding'in katkısıyla 100 milyon lira sermayeli yeni bir anonim şirket kuruldu. "Finsan Finansman Sanayi ve Ticari Yatırımlar A.Ş." adıyla kırılan şirket yapı malzemeleri, sıhhi tesisatlar, kimyevi maddeler, ilaç, tarım ürünleri, konserveler ve her türlü gıda maddelerinin satışını gerçekleştirmek gibi karlı bir faaliyetin yanısıra dışarıya yönelik üretim ve satış işlemlerinin de finansmanıyla uğraşacak. Şirket sermayesinde Mehmet Nejat Eczacıbaşı'nın 8 milyon 551 bin liralık, Kemal Eczacıbaşı'nın 227 bin liralık, Malik Eczacıbaşı'nın 730 bin liralık ve Mehmet Şakir Eczacıbaşı ile Haluk Eczacıbaşı'nın da 246'şar bin liralık hisseleri bulunuyor.

PETROL POLİTİKASININ FATURASI ÖDENİYOR

1979 yılında izlenen petrol politikaları dolar olarak ithalat rakamlarına yansımaya başladı. Kesinleşen resmi verilere göre, Türkiye'nin bu yılın Ocak-Ekim dönemindeki ham petrol ithalatı 743,2 milyon dolar ol-

du. Bu miktar, geçen yılın eş-dönemindeki 863 milyon dolarlık ham petrol ithalatına göre yüzde 14 daha az. Buna karşılık ithal edilen fuel-oil, motorin, petrol gazlarına ilişkin rakamlar 1978'e göre önemli bir artış olduğunu gösteriyor. Geçen yılın ilk on ayında petrol ürünleri ithalatı 241,5 milyon dolar düzeyindeyken, bu yıl 584 milyon dolara çıktı.

ABD'YE ÖDENEN BORÇ FAİZ ORANLARI YÜZDE 8'İ AŞIYOR

Türkiye'nin Birleşik Amerika'ya olan uzun vadeli 195,4 milyon dolarlık borcu geçtiğimiz hafta içinde ertelendi. Borç erteleme anlaşmasına göre, Türkiye, uzun ya da orta vadeli borçlar için uygulanan, 4 yıl ödemesiz 9 yıllık bir erteleme programını kabul etti. ABD'ye yılda yüzde 2,5 ile yüzde 8,25 arasında değişen oranlarda faiz ödemesi yapılacak.

YATIRIMLAR 1979'DA DA KONUT SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞTI

1979 yılında, kamu ve özel kesim tarafından gerçekleştirilen yatırımların ulaştırma ve konut sektörlerinde yoğunlaştığı belirlendi. 1979 yılı Programı'nda, toplam yatırımların yüzde 16'sını oluşturması öngörülen konut yatırımları yüzde 21'e yaklaşırken, ulaştırma yatırımlarında yüzde 17,6'lık program hedefine karşın yüzde 20'ye ulaşıldığı saptandı.

İran:

Emperyalist provokasyonda yeni halka

İran ile ABD arasında, Tahran'da bir "casusluk merkezi" olduğu iyice açığa çıkan ABD Büyükelçiliği'nin işgali dolayısıyla çıkan gerginlik sürüyor. Halk katil devrik Şahi başına basan ABD, İran halkının tepkilerine karşı önce tehdit yolunu denedi. Hint Okyanusu'ndaki uçak gemileri Basra Körfezi çevresine yaklaşırken, 6. Flonun Doğu Akdeniz'e doğru yol aldığı açıklandı. ABD, rahat rahat İran'a askerî müdahale yapabileceğini ve böylece işbirlikçi Şah eskilsin devrilmesiyle ve İran'ın yitirilmesiyse sarsılan konumunu güçlendirebileceğini sanıyordu. Ancak dünyabarış ve ilerleme güçlerinin sert tepkisi ABD'ni şimdilik böyle bir müdahaleden vazgeçmeye zorladı.

ABD'nin İran'a askerî müdahaleden vazgeçme belirtilerinin ortaya çıktığı aralarda, İran'da yeni bir "iç savaş" provokasyonunun da ortaya çıktığı görüldü. Daha önce Kürt ulusal hareketine karşı açık provokasyonlar düzenleyen ABD, bu kez de İran'daki bir etnik çatışmayı kışkırtma yolunu seçmişti. Tercüman Gazetes'i'nin süreklî "Türkler Humeyni'ye karşı savaşıyor" imajını yaratarak Türkiye halkını da İran'daki antiemperyalist yönetimi karşı kışkırtmak istediği olay, Şariatmedari öncülüğündeki gerici dinsel kanadın yeni bir gerici ayaklanma başlatma girişiminden ibaretti.

Kürt ulusal hareketi ile ilgili demokratik bir çözüme yaklaşı-

Şariatmedari

Ayetullah Humeyni

diği ve gerici yönü ağır basan Bazergan hükümetinin görevi bırakmak zorunda kaldığı İran'da ABD emperyalizmi kuşkusuz yeni entrika ve kışkırtmalara gerek duyuyordu ve bunda da kendisine yardımcı olabilecek kişi, dini liderlerin en gerici kanadının çete reisi Şariatmedari'den başkası değildi.

ABD'nin İran'da giriştiği bu kışkırtma hareketinin nedeni de salt Tahran'daki casusluk merkezinin basılması ile de ilgili değildi. Azeri halkın Humeyni yönetimine karşı kışkırtılma denemesi, ABD'nin İran'da oluşan yeni durum üzerine yaptığı geniş kapsamlı bir planın sadece bir parçasından ibaretti. ABD emperyalizmi İran'da "casusluk merkezi baskını" olayından önce de çeşitli provokasyonlar düzenlemiş, ancak bunlar İran'ın kararlı yurtsever devrimci güçleri tarafından bir bir geri tepirilmişti. "Casusluk merkezi baskını" olayından

tam iki ay önce 8 Ekim 1979'da Yürüyüş 235. sayısında bu konuda şöyle yazıyordu: "Washington'da general Newsam başkanlığındaki bir grubun geçen Mayıs ayında İran'da yıkıcı faaliyetlerin yürütülmesi için görevlendirilmesinden sonra, bu faaliyetleri Humeyni'ye karşı en gerici dinsel kanadın lideri Şariatmedari'nin yükseltilmesine yöneldiği bildiriliyor... Çamran eliyle kurulan yeni istihbarat örgütlerini İran Kürt ulusal hareketine karşı düzenlenen provokasyonlarda başı çektiği, böylece bir yandan Humeyni'nin yıpratılarak Şariatmedari grubunun etkinliğinin artmasının sağlandığı

ABD Nikaragua'da işbirlikçi arıyor

Amerika Birleşik Devletleri'nin Nikaragua'daki ilerici yönetimi yıpratmak için özel sermaye çevreleriyle organik bağlar kurduğu ve bu ülkede özel girişimcilik teşvik ettiği bildirildi.

Somoza diktatörlüğünün yıkılmasından sonra kurulan Yeniden Kuruluş Hükümeti'nin programında özel girişimcilikten çok halk ekonomisine önem verilmesi üzerine, bu ülkede sarsılan çıkarlarının tümüyle kurutulacağını gören ABD emperyalizmi, ülkede çokyönlü karşı devrimci girişimlerde bulunuyor. Nikaragua hükümetinin bir sözcüsü, bir süre önce emperyalizmin ülkede etkinlik sağlamak için Nikaragua'lı sosyal demokratları desteklediğini açıklamıştı. Son olarak ABD Dışişleri Bakan vekili Vaky'nın yaptığı bir açıklamaya göre ABD hükümeti Nikaragua'daki özel girişime 75 milyon dolar kredi açma kararı aldı. Bu kararın "Nikaragua'da Küba'daki ne benzer bir gelişmeyi engellemek" amacıyla alındığı belirtildi. Nikaragua'da özel girişimi yeniden palazlandırarak politik iktidar üzerinde etkin olmasını sağlamaya çalışan ABD'nin uzun vadede ülkeye yeniden sermaye olarak girmeyi, böylece Somoza diktatörlüğünün ulusal güçler tarafından devrilmesiyle ortaya çıkan Nikaragua'nın antiemperyalist konumunu etkisizleştirmeyi ve giderek yok etmeyi amaçladığı bildiriliyor.

ğ da verilen haberler arasında."

Bu haber ve yaptığı değerlendirmenin doğruluğu son olaylarda kanıtlandı. Şariatmedari'nin başını çektiği gerici provokasyonun gerekçesi de yeni İran Anayasasıydı. Ülkedeki tüm ilerici-yurtsever güçlerin, bu arada İran işçi sınıfının partisi TUDEH'nin desteklediği ve halkın büyük çoğunluğu tarafından onaylanan yeni Anayasa ile "etnik gruplara haksızlık yapıldığı" iddia ediliyordu. İddiaların kaynaklandığı yer ise kuşkusuz tüm bu provokasyonların başduzenleyicisi ABD ve onun İran'daki karşı devrimci işbirlikçileriydi.

Ancak "Azeri isyanı" provokasyonundan sonra ortaya çıkan belirtiler, bu provokasyonun ba-

şan şansının az olduğunu gösteriyor. Bunda da en büyük pay, kuşkusuz İran devrimine aktif olarak katılmış olan ilerici Azeri halkının uyumukluğunun, TUDEH'nin bir kolu olarak örgütlenen Azerbeycan Demokrat Partisi'nin devrimci politikasındadır. Tebriz'de işgal edilen Radyo-TV binasının karşı devrimcilerin elinden burjuva basınında "Humeyni yanlıları" olarak tanımlanan ilerici Azeriler tarafından alınması bunun bir kanıtıdır. Ortadoğu'daki en güçlü jandarmasının yitirmenin acısıyla çok yönlü saldırılarda bulunan ABD emperyalizminin planlarının gerçekleşmesin anti-emperyalist, ilerici İran halkı izin vermeyecektir. Olaylar bunu kanıtlıyor.

Yunanistan ve Fransız KP'leri AET'nin genişletilmesine karşı

AET'yi genişleterek Avrupa halkları üzerindeki tekeli ege-

menliği sağlamlaştırma ve Ortak Pazar'a politik bir blok netliği kazandırma girişimlerine karşı kıta emekçilerinin ve onların öncü örgütleri komünist partilerinin eylem birliği gelişiyor. Yunanistan ve Fransız Komünist Partileri, 1 Aralık'ta yayınladıkları ortak bir çağrı ile, AET'nin genişletilmesine karşı çıktıklarını açıklayarak, tüm emekçileri bu yeni plana karşı mücadele birliğine çağırıyor.

AET'nin genişletilmesine karşı izlenecek politika sorunu, bir süredir Avrupa komünist partileri arasında da tartışma konusu olmuştu. İspanya Komünist Partisi, AET'nin Avrupa emekçilerinin birliğini sağlayabilecek bir oluşum olabileceği gerekçesini öne sürerek, Topluluğun genişletilmesini savunuyordu. Bu politika önerisi, diğer komünist ve işçi partileri tarafından ısrarla biçimde eleştiriliyordu.

Yunanistan ve Fransız Komünist Partileri'nin ortak çağrısında da, Yunanistan'ın AET'ye alınmasının ve örgütün genişletilmesinin, uluslararası işbirliğinin ve demokrasinin güçlenmesinin yararına olacağı görüşünün hatalı olduğu belirtilerek şöyle devam edildi:

"Yunanistan'ın Ortak Pazar'a katılması, ülkenin emperyalizme bağımlılığını pekiştirecek, halkın egemenliğinin daha da sınırlanmasına ve tekeller hükümetinin otoriter ve anti-

demokratik yöntemlerin güçlenmesine yol açacaktır. Ayrıca Ortak Pazar ülkeleriyle rekabete girecek gerek sanayi, gerekse tarımsal birçok sektörün yıkılmasına neden olacak, kent ve kırsaldaki emekçilerin yaşam düzeyine ve çıkarlarına ağır biçimde vuracaktır.

"Ortak Pazar'ın genişletilmesi, Fransa için de, ekonomi, istihdam ve tüm toplumsal koşullar üzerinde ağır yaralar getirecektir. Sanayinin ve tarımın geniş kesimleri üzerinde ağır bir baskı yaratacağıdır. Aynı zamanda, Topluluk kararlarının alınmasında oybirliği ilkesi yerine çoğunluk ilkesinin getirilmesine yardımcı olarak, uluslar üstü süreci hızlandırmanın bir aracı olacaktır. Böylece iki ülke de, kendilerini, Atlantik blokunda politik ve askerî bütünlüküne zararlı içinde bulacaklardır."

Ortak açıklamada daha sonra, AET'nin genişletilmesinden sadece AET'nin başta F. Almanya'da olmak üzere en güçlü çokuluslu tekellerin kazançlı çıkacağı belirtilerek şöyle denildi:

"Tekellerin bu projese karşı ülkelerimiz emekçilerinin yanıtı şudur: Kapitalist Avrupa'nın tekeli ve NATO'cu bütünlüküne ve AET'nin genişletilmesine karşı ortak eylemleri ve savaşkan dayanışmayı geliştirmek."

5 kitleden haberler

PINOCHET, ŞİLİ'NİN DEMOKRASİYE DÖNMESİNİ İSTEMİYORMUS!

1973 yılında Halk Birliği hükümetine karşı düzenlediği ABD patentli darbe ile yönetimi ele geçiren Şili'deki faşist cuntanın lideri Pinochet, ülkede "demokrasiye geri dönülmesini istemediğini" açıkladı. Darbeden bu yana yaptığı çeşitli açıklamalarda "Demokrasiye dönüş koşullarının (1) yaratmaya çalıştıklarını iddia eden faşist general, açıklamasında, askerî hükümetin aynı yolda yürüyeceğini de belirtti. Şili'de işçi sınıfının ve emekçi yığınların toplumsal direnişine cinayet ve kanla karşı durmaya çalışan faşist cunta, BM'de yapılacak "İnsan hakları oturumu"na da "Şili'de bu sorunun olmadığı" gerekçesiyle katılmıyacağını bildirdi.

NEW YORK'TA HER 5 SAATTE BİR CİNAYET, İKİ SAATTE BİR SALDIRI VE YEDİ DAKİKADA BİR HIRSIZLIK OLUYOR

ABD'nin en kalabalık kenti New-York'ta

suç oranının önüne geçilemez bir biçimde arttığı bildiriliyor. ABD New York eyaletinde yapılan ve 1979'un ilk altı ayını kapsayan suç istatistikine göre New York'ta her 5,75 saatte bir cinayet, her 2,25 saatte bir saldırı ve her yedi dakikada bir hırsızlık olayı meydana geliyor. Yine aynı istatistliğe göre suç oranları 1979 yılının ilk altı ayında, 1978'in ilk altı ayına oranla yüzde 4,8 artış gösterdi. ABD emperyalizminin çöküşünün göstergelerinden biri olarak kabul edilen bu istatistliğe göre New York, ülkenin "suç işleme merkezi" durumunda. Eyaletteki tüm suçların yüzde 82'si eyalet merkezinde işleniyor.

KANADA'DA RESMİ İŞSİZLERİN SAYISI 743 BİNE ULAŞTI

Kapitalist dünyanın en güçlü ülkelerinden biri olan Kanada'da işsizlik önüne geçilemez boyutlara ulaşıyor. Kanada'lı yetkililerin en kısa zamanda alınacak önlemlerle işsizliğin önüne geçileceğini iddia etmelerine karşın, sistem bunalmı işsizlerin sayısının gittikçe artmasına yol açıyor. Resmi verilere göre geçtiğimiz Ekim ayında Kanada'daki işsizlerin sayısı 743 bine ulaştı. Tüm çalışan nüfusun yüzde 7,4 üni oluşturan bu rakamın tam olarak gerçekleri yansıtmadığı da kaydediliyor. Endüstri bölgesi olan Ontario kentinde ise tüm çalışanların yüzde 12,5'unun işsiz olduğu bildirildi.

Fransa: Gençlik mücadele saflarında

Gençlik: Bu konu Fransız burjuva basınının önde gelen konularından biridir. Yorumcular, sosyologlar, politikacılar sürekli olarak 18-25 yaş arasındaki 9,5 milyon genç Fransız kız ve erkeğinin sorunlarıyla uğraşırlar. Bu, genellikle üniversite ve yüksek okullardaki uyuşturucu madde olaylarıyla ve bu yaş grubunda suç oranındaki büyük artışlarla bağlantılı olarak yapılmaktadır. Sesler, çoğu zaman iklim ve çözümsüzlük içinde yükselmektedir. Gençliğin artık eskisi gibi olmadığı, eski ideallerini terkettiği ve toplumu olduğu gibi reddettiği biçimindedir.

Çok değişik yönden, kısa süre önce Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi de konuyu ele aldı.

Parti Politbüro üyesi Charles Fitermann'ın açıkladığı MK raporunda gençlik sosyolojik ya da psikolojik bir muamma olarak görünmüyor. Gençliğin ateşlülüğünden yararlanma çağrıları da yok, ülküleştirme de. Fransız komünistleri, gençlerin sorunlarının kapitalizmin genel bunalımı ile sınıf çatışmalarının çerçevesi içinde arşıyorlar ve bu bakış açısından bir dizi önemli belirleme ve sonuçlar ortaya çıkıyor.

FKP MK raporunda, genel bunalımın etkilerinin en başta işçi gençliği bulduğu gerçeği ifade ediliyor. Mücadele eylemlerinin sonucu olarak ulaşılan bazı görece başarılar bile bu bunalım nedeniyle geriye itilebilmiştir. Örneğin 1975-76 öğretim yılında üniversite ve yüksek

okul öğrencilerinin yüzde 12,6'sı işçi çocukları iken, bu oran 1977/78 döneminde yüzde 10'a düşmüştür.

16 yaşındakilerin üçte biri bugün on sınıflı okulları diploma almadan bırakmaktadırlar. Ancak meslek eğitimi görmüş yüzbinlerce genç de bugün iş bulamamaktadır. İş bulma kurumlarına başvuran 1,4 milyon kişiden yüzde 55'i 25 yaşından daha küçüktür. Bunların üçte ikisi ise genç kızlardır. Tüm güçlükleri karşın bir işyeri bulabilen her iki gençten biri ise vasıfız ya da çıkar işçi olarak yasayla belirlenen asgari ücreti almaktadır. Ve bunlardan yüzde 40'ı da bir meslek eğitimi görmüş ve kalifiye çalışmaları gereken gençlerdir. Emekçi gençlerin büyük bir çoğunluğu sadece sınırlı ve günlük işlerde yardımcı gücü olarak çalışıyor.

Burjuva basın organlarının "yitirilen kuşak"tan yakınmaları çok sayıda genç emekçinin, önceki yıllara göre artan ölçüde FKP'ye ve mücadeleciler sendika CGT'ye yaklaşmalarından da kısmen kaynaklanmaktadır. Belfort Alstom'daki işçi grevinde, Atlantik kıyısındaki tersanelerde yapılan grevlerde ya da gıda işyerlerinde pazar günü çalışmanın geri getirilmesi çabalarına karşı yapılan grevlerde gençlerin katılmaları çok yüksek olmuştur. Anketler, genç erkek ve bayan işçilerin yüzde 42'sinin FKP'ni seçtiğini ve bunların 140 bininin de FKP üyeleri olduğunu göstermektedir.

Öğrenci gençlik arasında da FKP'nin etkisi çoğalmaktadır. Her üç yüksek okul mezunundan biri, bugün, ilk işine girmeden önce uzun bir işsizlik dönemi yaşayacağını bilmektedir.

FKP, genç kuşağın ideallerine özel bir duyarlılıkla yaklaşıyor. FKP MK raporunda, burjuvazinin ve sosyal demokrasinin gerçek, varolan sosyalizme karşı saldırılarının gençliğin büyük bir bölümü üzerinde hiç etki yapmadığı belirtiliyor. Parti, gelecek günlerde çok sayıda gençin dünya görüşünü yeniden gerçekçi bir temel üzerine oturtmak için büyük çabalar gösterecektir. Fitermann, "gerçek midir" diye sormaktadır, "ki, gençlik devrimden ve zafer kazanmış sosyalizmden hiçbir şey bekleyemez? Durum bu değildir. Sosyalist ülkelerde açık ortadan kaldırılmıştır, eğitim herkeşe açılmıştır. Sağlık herkes için bir hak haline gelmiştir. Çocukların çalışması kaldırılmıştır. Meslek eğitimi ve meslekte uzmanlaşma bir doğallıktır. İşsizlik ortadan kaybolmuştur. Eşit haklar güvence altındadır. Spor özendirilmektedir."

Raporda tüm parti örgütleri, özellikle işyerlerindeki, gençlik arasında çalışmayı aktif biçimde desteklemeye çağrılmaktadır. Bu, kongresini 1980 Ocak sonunda yapacak olan Komünist Gençlik Birliği il yönetimleri tarafından sistematik biçimde teşvik edilecektir.

MK kararlarında FKP, gençliğe şu çağrını yapmaktadır: "Burjuvazinin sömürüsüne karşı sınıf mücadelesinde, işçi sınıfının saflarında, tüm bölgelerde kendi yaşamımızı ve geleceğimizi savunmak için yer alın!

Onbinlerce işsiz İngiliz ailelerinden biri

Kapitalist dünyada milyonlar başını sokacak konut bulamıyor

Kapitalist dünyada tekeli devletin ekonomik bunalımın yükünü emekçilerin artına yüklemeye, ekonominin aserileştirilmesini ve sıhlanma masraflarını olağanüstü trmandı politikası, toplumsal bütçelerin gitgide daha çok kısıtlanmasına ve asgari düzeye indirilmesine yol açıyor. Bu, gelişmiş kapitalist ülkelerde de halkın temel gereksinimlerinin ticaret konusu yapılmasının sonucu olarak hiçbir zaman çözümlenmemiş olan konut sorunu gibi sorunların daha da ağırlaşmasına neden oluyor. Çalışabilir nüfusun hızla artmasına karşın, emekçilerin vazzedilemez bir yaşam düzeyini sağlayabilecek biçimde konut sorununun çözümü yolunda hiçbir adım atılmıyor. Konut sorununun çözümünü gerçekleştirilebilecek sosyal programlar ise tekeli devletin gündemine hiç bir zaman girmiyor.

Konut sorununun çözümlenememesi, gitgide artan işsizlikle birleşerek, emekçilerin yaşam düzeyinde hızlı bir düşüşle sonuçlanıyor. Bugün örneğin İngiltere'de on binlerce ailenin başını sokacak bir konut bulamadığı hesaplanıyor. Fotoğrafta, onbinlerce işsiz İngiliz ailesinden biri görülmüyor.

Sovyet 10. beş yıllık planının uygulanması kapsamında 1979 yılı içinde 102.5 milyon metrekarelik alanda konutların inşaatına başlanacağı açıklanmış, emekçi halkın yaşam düzeyi açısından iki sistem arasında varolan çarpıcı karşıtlığı kanıtıyor.

Dünya kapitalizmi için 1980 yılı büyük önem taşıyor. 1975 yılında dünya kapitalizminin dönemsel bunalımının iyice derinleştiği günlerde, gelişmiş kapitalist ülkelerin üye bulunduğu OECD, alınacak önlemlerle 1980 yılında bunalımın tümüyle aşılacağını öne sürmüştü. Buna karşılık, Londra "Economist" dergisi, bu yılın Temmuz sayısında bu öngörünün gerçekleşmeyeceğini, tersine 1975 bunalımının bile hâlâ tümüyle atlatılmamış olduğunu 1980 yılında yeni bir dönemsel bunalımın başlayacağını savunuyordu. Rakamlara dayalı yaşam pratiği ise bu yeni bunalım döneminin çoktan başladığını gösteriyor. ABD, Avrupa Topuluğu ülkeleri ve Japonya'da enflasyon oranındaki artışlar, üretimin düşmesi, yeni dönemsel bunalımın "1980'ni beklediğini" ve kapitalizmin 1980 yılına bağlanmış umutlarının tümüyle söndüğünü kanıtıyor.

SSCB ve 1980

Ama, 1980 yılı, dünyanın diğer cephesinde, sosyalist dünyada yaşam pratiği dayalı, geçmiş deneyimleriyle kendini kanıtlamış yeni ufuklar açıyor, sosyalist dünyanın insanlarına, güvenceli umutlar getiriyor. Sovyetler Birliği'nde yaşanan ekonomik gerçekler bunun kanıtlarından sadece biri. SBKP Merkez Komitesi'nin 27 Kasım'da yapılan olağan Plenumunda okunan "1980 yılına ait SSCB ekonomik ve sosyal gelişme devlet planı"na ve "1980 SSCB devlet bütçesi ile 1979 SSCB devlet bütçesinin yerine getirilmesi"ne ilişkin raporlar bu gerçekleri bir kez daha somutladı.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi MK Plenumu, "1980 yılına ait SSCB ekonomik ve sosyal gelişme planı" ile "1980 devlet bütçesi"ni onayladı. Plenumda bir konuşma yapan SSCB MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev, bu çalışmaların hazırlıklarını geçmişin başarılarıyla bağladı. Brejnev konuşmasında, 1980 yılının sadece geçen plan döneminin son yılı olmadığını, aynı zamanda gelecek beş yıllık planın da dayanacağı temel olduğunu vurguladı ve geçen beş yıllık plan döneminin somut başarılarını ortaya koydu. 10. Beş Yıllık Plan'ın dört yılında, 9. plan döneminin 4 yılına göre ulusal gelir 323 milyar ruble, sanayi ürünü ise 600 milyar ruble artmıştı. Halk ekonomisine dört yılda yapılan sermaye yatırımı 500 milyar rubleyi aşmıştı. Temel üretim fonlarının ise 1979 yılı sonuna kadar trilyon rubleyi aşacağı kaydedildi.

Emperyalizmin çözümsüzlüğü bir kördüğüm haline gelirken, sosyalizm tüm başarılarını halkın yaratıcı gücü ve katkısıyla kazanıyor. Emperyalist ülkelerde işsizlik grafikleri koordinatlarla sığmaz hale gelirken, sosyalist ülke insanları her geçen gün daha yüksek bir yaşam düzeyine, daha iyi yaşama koşullarına kavuşuyorlar. SBKP MK Genel Sekreteri Brejnev Merkez Komitesi Plenumunda açıkladığı rakamlar bunun çarpıcı kanıtları. Buna göre Parti'nin tarım politikasının hedeflenen rakamlara ulaşması sonucu, sovyet çiftlikleri son dört yıl içinde 1,5 milyon traktör, 426 bin tahıl toplama aracı, 1 milyondan fazla kamyon, 317 milyon ton mineral gübre, 7 milyar rubleyi aşan miktarda hayvancılık ve yem üretimi için makine elde etti.

Dört yılda 423 milyon metrekarelik konut yapıldığını açıklayan Brejnev, çok sayıda çocuk yuvası, okul, hastane, kulüp ve kütüphanenin yapımının gerçekleştirildiğini de açıkladı. Brejnev konuşmasında 1980 yılına değinerek, bu yıl halk ekonomisinin görevlerinin yerine getirilmesi ve komünizmin maddi teknik temelini kurulması yolunda bir temel olarak görüldüklerini söyledi.

Kapitalizmin çözümsüzlüğü ve bunalımı rakamlarla ortada. Sosyalizmin başarı düzeyi ve sınıfsız toplumun kurulması yolunda insanlara mutluluk getiren ilerlemesi de ortada. Kapitalizm yıkılış sürecini yaşıyor, sosyalizm yükselme sürecini. Her ikisi de kendi yollarında ilerliyor. Biri çöküşe doğru, biri belirlenen amaca doğru. Ama sosyalizm, kapitalizmin çözümsüzlüğünü kanıtlayarak ilerliyor yolunda.

• nail serikoğlu

Bulgar ozanı
Vaptsarov'un
70. doğum yılı

Georgi OGNANOV
Bulgaristan Yazarlar Birliği Üyesi/
Eleştirmen

1909 yılında doğan ve 1942 yılında faşistler tarafından kurşuna dizilen büyük Bulgar ozanı Nikola Vaptsarov'un 70. doğum yılı nedeniyle geçen hafta ilk bölümünü yayınladığımız yazının diğer bölümünü bu sayımızda yayınlıyoruz.

Vaptsarov'un şiirinin özellikleri, yeni, demokratik, devrimci ve insanlara açılan bir şiir ilkelerini oluşturur. Vaptsarov'un şiiriyle, Bulgar şiirinde gerçekliğe yepyeni bir yaklaşım kazandı. Gerçekliğe yaklaşım sorunu birçok defa irdelenmiştir Bulgaristan'da. Fakat her defasında, şiirdeki yanlışların ve aldanışların, yaşama, önceden hazırlanmış şemalar gereğince algılanmadan, düşünce yoluyla belirlenmiş kötülük ve iyilik kavranılmadan, yalan ve gerçek reçetelerinden, insan ve yaşamı konusunda önceden saptanmış modellerden kaynaklandığı ileri sürülmekteydi. Nikola Vaptsarov, tamamen başka bir yol izledi sanatsal uğraşısında. Olaylara katıldı, halkın yazgısını paylaştı, güçlükler ve sorunlarla yüz yüze geldi, yaşamın çelişkilerini açıkladığı irdeledi, önce her sorunu yaşadı, sonra oturup dizelerine döktü duygu ve düşüncelerini. Birbiri ardından şiirler yazmadı. Yazdıklarını yayımlamakta acele etmedi. Bu kötü yaşama koşulları, zaman yetersizliği ya da sansür sakıncalarından kaynaklanan bir durum değildi elbette. Tek izahı vardı bunun: Vaptsarov'un şiirleri, hergün yazılan şiirler türünden değildi.

Nikola Vaptsarov ardında bıraktığı yirmi-otuz kadar şiirinde insan ruhunun her teline dokunmayı, halkın gelişme yollarından kişinin geçim derdine değin, kişisel kıvancı ve acılarının içdökümünden bir babanın evlatları üzerine titremesine değin, doğanın güzellikleri karşısındaki coşkudan, burjuva sanatının bayağılıklarına değin, aşk tutkusundan ayrılık ve ölüm sevgisine değin, insanın her duygu ve yaşantısına dokunmayı başardı. Fakat bu duygu ve yaşantıların her biri bir ana konuda, Bulgaristan konusunda düğümlikti. Bu, Bulgar ulusal ozanlarının belirgin bir özelliğidir.

Nikola Vaptsarov, Bulgaristan'ı canıyla, kanıyla sefiyordu. Onun için, anesinin şefkatinde, okula götüren patikalarda, alfabe ve okuma kitabında, ayaklanma ve devrim öykülerinde, insanlık kültürüne verdiği katkıda, adalet, güzellik ve uyum koşullarında, acı ve çilelerinde, tinsel boyutlarında, konuştuğu dilde Bulgaristan sevgisi vardı. Söylediği her sözde, söyleyemediği sözlerde, nefesinde, nabzında, onu yaratan her şeyde, yaşadığı her anda, düşünceleri ve düşlerinde Bulgaristan vardı.

Ozan, yağmalanan, satılan, ezilen, çiğnenen, fakat gene de uzlaşmaz, yığıl, çıkar gözetmez ve emekçi kalan Bulgaristan'a adadı kendini büsbütün. Ve katiller tüfeklerini doldurup göğsünü nişan almazdan önce, yine ona seslendi son sözleriyle:

İdam mangası, ve sonra kurtlar...
Anlaşamayacak bir şek yok bunda.
Ama birlikte olacağız yine fırtınada
Halkım, seni öylesine sevdim.

Büyük bir ruhsal dengenin simgesi bu! Büyük bir iç huzurun simgesi! Ozan, geri dönüşlerin olanaksız olduğu uçurum kenarındayken, korku ve dehşet içinde çirpinmiyor. Ölümüne birkaç saat kala geçtiği yolun bilançosunu yapıyor ozan. Hem de geçtiği yolu yadsımak için değil, doğruluğunu bir kere daha gerçeklemek için. Bu, ozanın insanın gücünden kaynaklanan bir olgudur. Bu, tüm dönüşümlere karşı yaşamın "şar-

Şarkıdan daha güzel bir yaşam

kıdan daha güzel bir bahar gününden daha güzel" olacağına sonsuz inancın simgesidir. Böyle bir sonda, ozan ve halkın, yarı bir bütün olmaması olanaksızdır. Yalnız umut ve inançlarında dize gelmemiş gerçek yığıtlar ölebilir böyle!

Nikola Vaptsarov, yine "Kavga" şiirinde ateşi bir insansever olduğunu gösterdi. Kalbi, büyük ve küçük sorunları, kişisel ve toplumsal sorunları, ahlaki ve sosyal sorunları, ulusal ve uluslararası sorunları aynı duygulanımla yaşadı. Ozan olguları önemsiz ve önemli, geçici ve sonsuz şeklinde değil, sezilmiş, paylaşılmış, yaşanmış ve insanla ilgili olmadıkları için onu da ilgilendirmeyen olgular şeklinde algıladı. Hatta en yetkin estetik tartılar bile, ozanın, Paris'teki çoğunun, Teksas'taki işçinin, Cezayir'deki liman işçisinin, "aralıksız öksüren" ve "her gece oniki saat kömür aktaran" Sofya'daki ateşçinin durumundan duyduğu acıyı, "Famağusta üzerindeki iri iri yıldızlardan" esin alan coşkudan ayırt edemez.

Sorum, Nikola Vaptsarov'un yapıtlarında andığı coğrafi yer adlarında düğümliktir elbette. Birçok başka Bulgar ozanı da yaratıcılığında bu çizgiyi izledi. Çünkü her biri, baskı altında tutulan halklar ve sınıflarla dayanışma içlerinde olmaları, onların yanında olmaları gereğinin bilincindeydi. Sorun, şiirin baskı altında tutulan halk ve sınıflara yakınlığının ölçüsü ve boyutlarıdır. Şiirin, yalnız şiir kurallarına göre yazılmış, uyaklı ve ölçülü bir duygu paylaşımı değil, dilden dile, insandan insana ulaşarak, aralıksız tinsel patlamalardan geçerek, bizi yığıtlık ve özverilğe esinleyen bir içsel duygulanım olmasındadır.

Herşeye arşın, Bulgaristan gibi küçük bir ülkede, bu denli güçlü mekan duygusuna sahip bir ozanın yetişmesi hayret uyandıran bir olgudur. Nikola Vaptsarov'un sanata yaklaşım açısı tüm ülkeleri ve halkları, yeryüzündeki tüm insanları kapsamına aldı. Nikolay Vaptsarov bu yaklaşım açısından insanlığı bölünmüş, darmadağın, çelişkiler ve çatışmalar içinde bocalarken gördü. İnsanlığın bu durumu, ozana sonsuz bir acı kaynağı oldu. Kısa ömrü boyunca insanlığın birliği biçimini aradı. Nikola Vaptsarov bu birliği, yepyeni bir dünya ülküsünde, adalet ve özgürlüğün egemen olacağı, elbirliğiyle çalışılacağı bir dünyada, bilim ve teknolojinin, güneş ve aydınlığın dünyasında, barış ve anlaşmanın dünyasında sağduyu ve soyluluğun dünyasında kültür ve tinsel değerlerin alabildiğine gelişip serpilmesinin dünyasında, her insanın öz kişiliğini tam değerli ve her yönüyle geliştirebileceği, sözün tam anlamında bir kurucu ve yaratıcı olarak gerçekleştirebileceği bir dünyada gördü.

Bugün artık Vaptsarov inancı olarak bilinen bu inanç işte böyle yanmaktaydı. Dünyanın dört bir bucağına esinleyici kuyucularını saçan bu inanç işleyecek kurşun, bugün de bulunmuş değildir. Fakat romantizm esintileri ve tutkuları ne denli güçlü olsa da, Nikola Vaptsarov, gerçekçi bir ozan olarak göklerde dolaşamazdı. İnancının gözle görülür çizgilerini ya da ilk belirtilerini varolan gerçeklikte açıklamalıydı. Ve ozan bunu, sosyalist toplumda, Sovyet ülkesi örneğinde açıkladı. Ozan, dizelerinde sanatsal sima ve okurlarını etkileme aracı olarak yararlanmak için, Sovyet ülke-

Şarkılar' başlığı altında topladı. Bunlar, İspanyol coşkusu, İspanyol ritmi, İspanyolların ölüm ve dirilişin kaçınılmazlığına inancıyla, bir İspanyol anti-faşist tarafından yazılmış dizelerdir sanki... Bir İspanyol kadını mektubuna şu sözlerle giriyor, ozanın "Mektup" başlıklı şiirinde:

Anne,
Fernandes vuruldu.
Fernandes
artık ölü.
Fernandes
artık,
Madrid kapıları önlerinde
gömülü...

Yalnız İspanya'da değil, fakat tüm dünyadaki olaylar da Nikola Vaptsarov'un ülküsüyle çakışan yollarda geliştirdi.

Vaptsarov her gerçek ozan gibi, olayları önceden gördü, önceden bildirdi. Kalbi, onun dünyayı tanıma, öğrenme ve olayları sezinlemede yararlandığı tek araçtı. İyilikle dolu, dürüst bir kalbi vardı ozanın. Ve bu kalb, o denli duygusaldı ki, yeni eylemlere ve gerçeklikte değişikliklere yol açabilecek her kıpırtıyı önceden sezmiyordu. Ozan böylece, sonsuzluğa değin sanatsal değerini koruyacak olan gerçekler açıkladı.

indeki yaşamı, olayları, Sovyet insanlarının her yığıtlılığını günün gününe izledi. Nikola Vaptsarov'un şiirlerinde İspanya halkının mücadelesi de yer buldu. İspanya halkının faşizme karşı mücadelesine adanmış şiirlerin "Bir Ülkeden ayırt edemez."

AEROFLOT
Soviet airlines
Resmi Olimpiyat taşıyıcısı
**DÜNYANIN 80 HAVA
LİMANINA İNİYOR**
Ankara; Kızılay, Kumrular Sok. 6/ç 17 00 05 - 18 39 00
İstanbul; Taksim, Mete Caddesi 30, 43 47 25 - 43 47 26

14 Ekim seçimlerinin hemen ardından kayıtsız-koşulsuz destek teraneleriyle işbaşına getirilen AP azınlık hükümetinin MHP'ye hangi ödünleri verdiği yapılan uygulamalarla kısa zamanda ortaya çıktı. MHP'li faşist kadrolar ilk günlerden başlayarak Milli Eğitim, Gençlik-Spor ve Kültür Bakanlıklarını işgale başladılar.

Kültürü, ne idüğü belirsiz bir "millilik" kalıbına sokmak üzere ilk iş olarak, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü Gürer Aykal "Ferhat ile Şirin" balisinin afişinden Nazım Hikmet'in adını sildirmeye çalıştı. Nazım Hikmet'in adını sildirmeye çalıştı.

Geçmiş MC hükümetlerinin "milli" müsteşarı Emin Bilgiç, kararname imzalanmadan müs-

Kültür politikasında MHP'lileşme

teşarlık koltuğuna oturdu ve "icraatlarına" başladı; Önce "memleketin temelini dinamitleyen kitapları" alelacele depolara kaldırdı, baskıda olanların basım işlemlerini durdurdu; basılanlar da daha mürekkepleri kurumadan depoları boyladılar. Bakanlığın duvarlarını süsleyen tabloların yerine "Türklerin Avrupa'ya Geçişi", "Türk Bayrağının Doğuşu" gibi "milli tablolar" asıldı. Ve böylece sıra "tiyatro yoluya düzen değiştirmeye kalkışan-

lar"a ders vermeye geldi.

Herhangi bir neden göstermeye gerek duylmadan Devlet Tiyatroları Edebi Kurul Üyeleri, Vedat Günyol, Sevda Şener ve Cevat Çapan görevlerinden alındı ve yerlerine, seçeceği oyuncularla tiyatroları iki-üç sıra seyirciye oynatma ve mahkum etme yeteneğinde, azminde ve gücünde olan (ve elbette milli görüşten yana) Mehmet Kaplan, Tarık Buğra ve Ahmet Muhip Dranas'tan oluşan üçlü görevle getirildi.

Bütün bilgiçliğini kitap toplama, oyun yasaklama ve kıyım konularındaki uzmanlığına borçlu olan Emin Bilgiç'in 20 yıllık Gökçer saltanatını Devlet Tiyatroları çalışanlarının desteğiyle yıkan Ergin Orbey'e ve tiyatro bünyesindeki ilerici kişilere tahammül edemeyeceği de belliydi. Danıştay yolu açık olmamak

üzere bir kulp bulunursa Orbey'in görevinden alınacağı söylentileri dolaşmaya başladı ve haber gazetelerde yer aldı.

Hergün gazetesi de bu vesileyle Orbey ve sanat hakkında "yapıcı neşriyatına" girişti.

Bu haberlerin bakanlık tarafından tekdiz edilmediğini gören ve günlük politikaların aleti olmayı sanat ve insanlık onurlarına yakıştıramayan Devlet Tiyatroları çalışanları bir imza kampanyası başlattılar ve toplanan 770 imza Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa ve Kültür Bakanlığına gönderildi.

Çalışanların bu haklı tepkisine destek olmak üzere seyirci kitesinden gelen imza kampanyası talebi de, sanat alanında baskıyı reddedenlerce başlatıldı. Bir

çok sendika, dernek ve kuruluşlar haklı protestolarıyla Devlet Tiyatrolarında tezgahlanan baskı girişimlerini kınadılar.

Bu arada "Ferhat ile Şirin" oyununun Genel Müdür Vekili MHP yanlısı İsmet Kurt tarafından kaldırılması üzerine, Devlet Opera ve Balesi çalışanları, diğer girişimlerinin yanı sıra "Carmina Burana" adlı bale yapıtına katılmama kararı aldılar. Genel Müdür vekili İsmet Kurt, çalışanların bu kararlı tepkileri üzerine görevinden istifa etmek zorunda kaldı.

Bilgiç'in marifetleri elbet bu kadarla bitmeyecek ve tüm merak kesimine layık görülmesek, kıyım ve zulüm Devlet Tiyatroları çalışanlarını da hedef almaktadır. Bu nedenle sorun hiç bir zaman "Genel Müdür Ergin Orbey'in görevden alınıp alınmaması" sorunu değildir. Ne Devlet Tiyatroları çalışanları, ne de tepki gösteren diğer kurum ve kişiler kendilerini bu sınıra hapsedememlidirler.

"Ferhat ile Şirin"

Nazım Hikmet'e saldırı

Kültür Bakanı Tevfik Koralatın kültür ve sanata hücumuna geçti. İlk iş olarak da genel müdürlüğe "harpuz seçer" gibi bir genel müdür seçti.

Basında da yer aldığı üzere Koralatın Opera ve Bale Genel Müdürlüğü'nü "gerici ve Nazım Hikmet düşmanı olma" koşulluyla ihaleye çıkardı. Koralat'ın görevden aldığı Gürer Aykal'dan boğalan koltuk için tek koşul konuldu: o da Nazım Hikmet'in yazdığı "Ferhat ile Şirin" balisini yasaklamak. Bu "koşullu ihale" sonunda MHP yanlısı İsmet Kurt'a kaldı.

Ancak İsmet Kurt ve Kültür Bakanı'nun Nazım Hikmet'e saldırı planı umulan sonucu vermedi. Bu oyun başta kurum sanatçıları ve çalışanları olmak üzere ilerici kamuoyunca boşa çıkarıldı.

Kamuoyu ve basında balenin kaldırılmasına geniş tepki gösterilince planın ikinci aşamasına geçildi. İsmet Kurt bir hafta içinde görevinden istifa ettirildi. Nasıl olsa oyun yasaklanmış, Kurt'un "iğlevi" sona ermişti; sıkılmış limon artık çöpe atılabiliirdi.

Koralatın da, yandaşları da sinai hecaplarının boşa çıktığını ve ilerici güçler ve aydın kamuoyu önünde ne denli yalnız ve gülünç duruma düştüklerini görmeye başladılar. Biz bu arada "piyon" görevini yerine getiren Kurt'un, istifasını açıklarken gazetecilerin sorularına karşısında düştüğü gülünç ve "acıktı" du-

ruma değinmek istiyoruz.

İsmet Kurt "artistik hareketlerle" adı geçen baleyi yetersiz gördüğünü eser üzerinde daha fazla çalışılması gerektiği kanısına vardığı için oyunu ertelediğini, bunun "yasaklama" anlamına gelmeyeceğini söyledi!

Bu gerekçe üzerine bir gazeteçi Genel Müdür'e yasakladığı balenin provolarını, özellikle de son provasını izleyip izlemediğini sorunca Kurt, "hayır izlemedim" sözünü ağzından kaçırmadı.

"İzlemediğiniz, görmediğiniz oyunu nasıl yetersiz bulup erteleyebiliyorsunuz?" sorusuna ise "Öyle duydum, vicdanen o kanaate vardım" gibi çocukça bir yanıt verdi.

Böylesi bir yanıtla kimseyi kandıramayacağını anlayınca da eskimiş bir yalana başvurdu: "Ee efendim bomba ihbarları yapıldı, ortam gerginleşti..." gibi sözleri ağzında gevelemekten başka çıkar yol bulamadı.

Çocuklar babalarıyla onur duymak isterler. Oysa İsmet Kurt'un evindeki sohbetlerde bunun tersine tanık olunuyor. Televizyonda gampuan reklamlarıyla büyük sermayenin "tüketimi kamçılama" propagandasına "değerli" katkılarını katan kız, babasına "Ferhat ile Şirin'i yasaklaman üzerine okağa bile rahatça çıkamıyorum, herkes bundan bahsediyor" gibi sözlerle çevresindeki tepkileri dile getiriyor...

Yeni tiyatro mevsimine girerken

"MİYATRO" YA DA DEJENERE SINIF

SEZAI BABAKUŞ

Kimi politikacılar vardır, yıllarca aynı şeyleri ağzında geveleyen. Kimi köşe yazarları vardır, gazetelerde yıllardır aynı şeyleri yazan. Ve kimi sanatçılar vardır hep aynı şeyleri yinleyen. Bu insanlar kendilerini hiç yenilemezler. Zaten isteseler de yenilemezler. Çünkü bunlar toplumdaki ve insanlardan uzaklardır. Toplumun gelişmesini görmezler, görmezler.

İstanbul'da yeni tiyatro mevsimi ile birlikte birçok topluluk perdelerini açtı. Bazıları ise daha perdelerini açamadı. Burjuva toplumlarında ödeneksiz tiyatroların durumu hep böyledir. Kimi açar perdesini, kimi açamaz. Ama Türkiye'de bu tiyatroların durumu daha bir başka gözüktüyor: Elle tutulur bir yapıt, bir ürün vermeye çalışan tiyatrolar hep açamaz perdelerini Veya açarlar perdelerini de bir müddet sonra kapatmak zorunda kalırlar. Nedeni çok basit: Bu topluluklar örgütlü değildir ve daha da önemlisi içinde yaşadıkları dünyanın "nimetlerinden" faydalanmasını bilmezler. Bu yüzden de salon kirasıydı, rüsum vergisiydi... bir müddet sonra yazgıları çıkar ortaya: Çalışamaz hale gelmek.

Bu yeni sezonda İstanbul duvarları renk renk afişlerle, ilanlarla süslendi: "Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu - İsteyenin Bir Yüzü Kara, Vermeyen Zenci", "Nejat Uygur Tiyatrosu - Alo Orası Timarhane mi?", "Miyatro (Vatandaş Tiyatrosu) - Vatan veya Memleket" ve başkaları. Bunlar sabah-akşam aynı şeyleri yinleyen "sanatçı"dan oluşan tiyatrolar. Gelgelelim fena da iş yapmazlar.

Geçenlerde bunlardan Miyatro'ya, "Vatan veya Memleket" oyununa gittim. Meğer tiyatro ne imiş? Oyundan çıktıktan sonra düşündüm: Ne gereği var "Ana" oyununu oynamanın, ne gereği var "Bitmeyen Kavga"yı oynamanın? Ne gereği var bunlar gibi tiyatro yapıtlarının? İstanbul'da "bütün tiyatro seyircileri", "tiyatro anlayanları", "gerçek sanatın olduğunu bilenler", Miyatro'daydı. Kiminin vizon körükü vardı, kimi piyasada ne kadar boya varsa sürünmüştü Kiminin de kucağında

cici elbiseler giydirilmiş cins finoları. Bu tiyatrodan arılayan, bu sanatseven insanlar salonu tıklım tıklım doldurmuştu.

Ve yıllanmış "sanatçı" Müjdat Gezen, gene yıllanmış "sanatçı" arkadaşlarıyla gerçek bir "sanat" icra etmeye koyuldular. Büyük sanatlarına başlamadan da neden adlarının Miyatro (Vatandaş Tiyatrosu) olduğunu açıkladılar. Bu açıklamalar içinde, vatandaşın artan günlük sorunları, hayat pahalılığı, kuyruklar vs. konuları işledikleri için kendilerini bu adı, Vatandaş Tiyatrosu adını koyduklarını belirttiler. Sıraladığımız özellikteki "vatandaşlar" bu sunuş konuşmasını dinledikten sonra her ne hikmetse uzun uzun alkış tuttular ve oyunu izlemeye koyuldular.

Bizim kahramanlarımız oyunu küflürlü açtılar, müstehcen konuşmalarla devam ettirdiler, ahlak dışı espriler ve el kol işaretleriyle bitirdiler. Her küflürde coşkulu ve istekli alkışlar, her el sıvazlamada kendilerini bravo çiğlikleriyle yıpratın seyirciler! Meğer vatandaşlarımızın sorunlarının büyük kısmı küflür, bir kısmı da el kol işaretlemiş. Bu vatandaşlar günlük yaşamlarında bol bol küflür işitmeyormuş. Bundan büyük sorun olur mu? Ve bunları dile getiren bir "sanat" yapıtından gayri daha büyük bir sanat olur mu?

Yanımda oturan arkadaşlar dizginlemeseydi ben de kalkıp "sizin gibi sanatçının ve de sizin gibi seyircinin..." diye basacaktım küflürü. Neyse ki kendimi tutmuşum; yoksa ben onu söyler söylemez bu çılgın "vatandaşlar" herhalde beni alkış ve bravo sesleriyle "en büyük sanatçı" ilan edeceklerdi.

Dedim ya, meğer sanat neymiş? Siz AST oyuncuları, siz Dostlar Tiyatrosu çalışanları, siz garajlarda, kahve köşelerinde tiyatro oynamaya, sanat üretmeye çabalayanlar!

Boşuna uğraşıyorsunuz! Hiç sizin oyunlarınız bu sanat izleyicileri geliyor mu? Ne önemi var demeyin. Gerçek sanattan anlayan ve onu değerlendirebilen insanlar bunlardır. Ne önemi var sizin oyunlarınızı izlemeye gelen işçi ve emekçilerin? Onlar sanattan anlıyorlar mı?...

Demokratik haklar kullanılacaktır

Önceki hafta 7 Aralık Cuma günü faşist cinayet örgütleri tarafından katledilen Prof. Cavit Orhan Tütengil'in cenaze töreni, başından sonuna dek tam bir "yasal" terör gösterisi halinde geçti... Prof. Cavit Orhan Tütengil için İstanbul Üniversitesi yerine Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından düzenlenen tören, daha başından çok büyük olaylar çıkacağı varsayılarak alınan olağanüstü güvenlik önlemleri ile başladı.

Universite Merkez Binası, Karaköy, Eminönü, Beyazıt, Beşiktaş, Taksim, Osmanbey, Şişli, Zincirlikuyu ve kentün diğer önemli meydan ve bölgeleri erken saatlerden itibaren zırhlı araçlar ve askeri birlikler tarafından kuşatılmıştı.

Alınan önlemler adeta 1979 1 Mayıs'ında alınanların bir benzeriydi. Sanki yer yer kentün bazı kesimlerinde sokağa çıkma yasağı vardı. Özellikle Şişli, Osmanbey çevresinde hiç kimse evinden dışarı çıkmaya cesaret edemedi. Niğantaşı'nda Şişli Çocuk Hastanesi'ne gitmek isteyen bir araç sürücüsüne bir güvenlik görevlisi, "oraya gideceğiniz ilk yardıma gidin" diye yanıt veriyordu. Şişli yolunda kurulan bariyerlerle aşmak olanaksızdı...

ŞÜNGÜLERİN GÖLGESİNDE CENAZE TÖRENİ

İstanbul Üniversitesi merkez binasındaki törene, sıkı güvenlik önlemleri nedeniyle çok az sayıda kişi katılabilirdi. Törene katılan öğretim üye ve yardımcıların sayısı 40 - 50 kadardı. Saldonda bulunan 250 - 300 kişinin geri kalanını ise Tütengil'in yakınları, çeşitli kuruluşların temsilcileri, İktisat Fakültesi öğrencileri, basın ve TRT görevlileri oluşturuyordu.

Universite'deki törenin sonunda öğrencilerin "Kahrolsun faşizme", "Bilime kalkan faşist eller kırılacak" biçimindeki sloganları Sıkıyönetim görevlilerinin nedense büyük tepkisiyle karşılaştı. Törene katılan az sayıda kişi, çevrelerinin süngülu askerlerle sarıldığını dehşete gördüler. Şişli Camii'nin çevresi de olağanüstü bir askeri kordon altına alınmıştı. Birlerce asker, zırhlı araçlar, panzerler, havada uçan helikopterler, koşuşun yüksek rütbeli subaylar, ellerinde iklşer tane telişle yüzlerce görevli... Karşılarında ise, Prof. Cavit Orhan Tütengil'e karşı son insanlık görevlerini yerine getirmek isteyen ailesi, yakınları, öğretim üyeleri...

Tütengil'in cenazesi eller üzerinde arabaya taşındıktan sonra, cenaze törenini bir güç gösterisine dönüştürmek isteyenler, sayıları 60 - 70'i geçmeyen Tütengil'in ailesinin, yakınlarının, öğretim üyelerinin, basın ve TRT görevlilerinin üzerine yürüdüler. "Dağın" emri alan mavi bereliler ve askeri inzibatlar, kendilerine verilen emri acımasızca yerine getirdiler. Tütengil'in eşi, kızı ve yakınları ile öğretim üyeleri, gazeteciler ayaklarına alındılar. TRT görevlisi yazar Umit Kaftancıoğlu belline yediği çok sert bir dipçik darbesiyle yere yığıldı. Yerde kıvrılan Kaftancıoğlu'na yardımcı koşanlar yine dipçiklere hedef oldular. Durumu gören bir yetkili, askerlerin duymayacağı bir sesle, "Vumayın" dediyse de dipçik saldırıncı çocuk yedi de demeden sürdürüldü. Bu arada, yazar Türkler Acaroglu saldıran sırasında kalp krizi geçirdi...

CHP Genel Sekreter Yardımcısı Altan Öymen, İstanbul Belediye Başkanı Aytekin Kotil, İstanbul Barosu Başkanı Orhan Apaydın ve daha birçok kişinin

gözleri önünde sürdü bu saldırılar. Herkes, olay çıkması kesinlikle olanaksız olan bir cenaze töreninin nasıl bir terör gösterisine dönüştüğünü gördü. Ne dipçik, ne tekme, ne yumruk ne de başka bir şey bu kadar gerçek değildi... Bu olaylar İstanbul'da anti-faşist bir insanın faşistler tarafından katledilmesi üzerine düzenlenen cenaze töreninin, anti-faşist bir gösteriye dönüşmesine tahammül edemeyenler tarafından mı planlanmıştı?...

"KİTLE HAREKETLERİ GELİŞİP GÜÇLENECEKTİR"

Prof. Cavit Orhan Tütengil'in cenaze törenine düzenlenen olaylar, birçok kuruluş ve kişi tarafından protesto edildi. Türkiye İşçi Partisi de yaptığı bir açıklamaya, halk, öğretim üyeleri ve gazeteciler üzerinde yaratılan terörü kınadı. TİP Basın Bürosu Sekreteri Gündüz Mutluay tarafından yapılan açıklamada şu görüşlere yer verildi :

"Faşizmin katlettiği Prof. Tütengil'in cenazesinin kaldırılması sırasında yaratılan terör, MHP ve MSP destekli AP İktidarının demokratik hak ve özgürlüklere karşı tutumunun bir göstergesidir.

"Birbiri ardına sosyalistler, ilerici bilim adamları, aydınlar öldürülürken kullandıkları kırıpratma-yararlar; faşist cinayet gebekelerini ortaya çıkarmak şöyle dursun yakalanan katilleri ellerinden karanlar dün Prof. Tütengil'e son görevlerini yapmak üzere toplanan halka karşı biçbir yasal gerekçeyle izah edilemeyecek bir terör uyguladılar. Faşistlerin serbestçe düzenledikleri cenaze töreni ilericilere yasaklandı.

"Demirel iktidarının amacı açıktır : Yeni baskı yasalarına, demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanması ve ortadan kaldırılmasına karşı demokratik toplumun muhalefetine direniş daha başından süstürülmek, boğulmak istemektedir.

"Meclislerdeki gerici-faşist çoğunluğa rağmen emperyalizm ve tekelcil büyük sermaye her istediğini yapamayacaktır. Bilimsel sosyalistler, demokratlar, ilerici örgütleri birleşik mücadelede hızla yol almaktadırlar. Bu güç faşizme geçit vermeyecektir. Kitle hareketleri gelişip, güçlenecek. Demirel ve destekçilerinin de heveslerini kursaklarında bırakacaktır."

Gündüz Mutluay, TGS Genel Başkanı Oktay Kurtböke'ye gönderdiği bir telgrafta da, gazetecilerin görev yapmasının engellenmesini ve saldırmaya uğramasını kınadı. Telgraf aynen şöyledi :

"Dün Prof. Tütengil'in cenazesinin kaldırılması sırasında halka, öğretim üyelerine ve gençlere karşı girişilen terör görev yapmakta olan basın mensuplarına da yönelmiştir.

"Halkın demokratik bir hakını kullanmasına karşı girişilen terörün olduğu gibi, gazetecilere yöneltilen saldırıların da hiçbir yasal dayanağı yoktur, olmaz. "Olayları üzüntü ve öfkeyle yaşadık. Yaralanan, tartaklanan üyelerinize geçmiş olsun dileklerimizli iştir, saldırmayı bir kez daha protesto ederiz."

Yasal terör Adana'da tırmanıyor

Adana'da "yasal" terör, Yürüyüş'ün geçen haftaki sayısında yer alan, "Yasal Terörün Merkezi Adana" başlıklı yazının boyutlarını aştı. Adı geçen yazıda anlatılan, Tekel Sigara Fabrikası'nda, Yapı Meslek Lisesi'nde ve ilericilerin oturduğu birkaç mahallede sürdürülen operasyonlar tüm ilerici mahalle ve fabrikaların da içine alarak daha üst düzeyde sürdürüldü. Geçtiğimiz günlerde Akbank'ın 7 şubesinde patlayan bombaların ardından, çok sayıda ilerici, demokrat kişi özel timlerin seri baskınları sonucu evlerinden ve yollarından alınarak karakollara götürüldü, çeşitli baskı ve işkencelere tabi tutuldu. On gün önce 25 ilaçlı gözaltına alındığı Tekel Sigara Fabrikası'ndan bu hafta da 11 ilaçlı gözaltına alındı. Yine aynı günlerde Adana'nın en büyük fabrikalarından olan, SABANCI Holding'e ait BOSSA fabrikasında çalışan 70'in üzerinde ilaçlı hiçbir gerekçe gösterilmeksizin gözaltına alındı.

5 Aralık 1979 günü saat 24.00 sıralarında TİP Adana İl Sekreteri'nin evine Akrep'li, G-3'lü, M-1'li 20'nin üzerinde polis ve asker komando, başlarında polis seferi ve rütbeli subaylarıyla baskın yaptılar. İl Sekreteri Hacı Ali Işık kendisinin Parti Sekreteri ve Avukat olduğunu, yasal prosedürü hatırlatmasına rağmen küfürle birlikte tutaklanmış, evi didik didik aranmış, evde misafiri olarak kalan TİP üyesi Serol Aysan ve tüm kitap ve dergilerle birlikte (klasik romanlardan girir kitaplarına, Van-Gogh ve Picasso'nun tablolarının taktilerine kadar) mahaldeki yetkili karakola götürülmeden başka bir karakola götürülmüşlerdir. Daha sonra başka bir semtteki bir kahvede yapılan aramalar sonucu aynı gerekçe ile (yasak yayın bulundurma!) Erol Çiçek adlı başka bir TİP üyesi de aynı karakola getirilmiş ve özellikle Serol Aysan ve Erol Çiçek'e çeşitli kahve tarımaları ve adam öldürüklerini kabul emeleri için işkence yapılmıştır. TİP üyeleri ve İl Sekreteri sabaha kadar manevi baskı altında tutulmuş, çeşitli hakaret ve sövmelerle maruz kalmıştır. Gerek evde, gerekse karakolda tutulan tutanağın altının İl Sekreteri tarafından imzalanmışlığı yetkileri çileden çıkmış, evde annesi ve kızkardeşinin önünde ve karakolda ağır saldırılara uğratılmıştır. İl Sekreteri ve Partililer 6 Aralık 1979 günü sabah 8.30 sıralarında kitaplarla birlikte asıl yetkili mahal karakoluna götürülmüşler, 7 Aralık 1979 akşamına kadar bu karakolda tutulmuşlardır. Bu karakolda gece nöbetçi amiri tarafından İl

Sekreteri tahrik edilmek istenmiş, çeşitli bakaretlere maruz kalmıştır. Aynı günün akşamı Adana Barosu'nun araya girilmesiyle Askeri Savcılık İl Sekreteri ve iki TİP üyesini serbest bırakmıştır. Bazı yayınlara ise çeşitli mahkemeler tarafından yasaklandığı gerekçesiyle el konulmuştur. Böylelikle avukatlar hakkında tahkikatın, büro ve evinin aranmasının ancak savcılar tarafından yapılacağı hakkındaki yasal ilke de çiğnenmiş bulunmaktadır. Yine Askeri Yargıtay'ın dört ay önce vermiş olduğu bir kararla belirtilen "evinde, üzerinde ya da bürosunda bulundurulmuş kitapların mülkiyet haklarından olduğu," ve yasak yayın kapsamına girmeyeceği kararı da çiğnenmiş bulunmaktadır. Bu ilkel kolluk kuvvetleri tarafından Adana'da sürekli ihlal edilmektedir.

Yine 7 Aralık 1979 gecesi Adana'nın çeşitli semtlerinde yapılan seri "operasyonlar" sonucu, evine yapılan baskında TİP üyesi Leyla Yılmaz, "yasak yayın bulundurma" gerekçesiyle gözaltına alınmıştır. Leyla Yılmaz halen gözaltında bulunmaktadır.

Bu gelişmeler üzerine, TİP Adana İl Başkanlığı basına yaptığı bir açıklamayla, antidemokratik baskı uygulamalarını protesto etti. Yapılan açıklamada şu görüşlere yer verildi :

"Partimiz İl Sekreteri Av. H. Ali Işık, evi 5.12.1979 gecesi baskılarla didik didik aranmış ve partili arkadaşımız Serol Aysan'la birlikte götürülerek göz altına alınmıştır. Ayrıca Barakol semtinde yapılan bir aramada partili arkadaşımız Erol Çiçek götürülerek göz altına alınmıştır.

"Antidemokratik olan bu uygulamalar, ilaçlı sınıfımız bilimsel sosyalist partisi; Türkiye İşçi Partisi'ne yönelik bir saldırdır. Yeni hükümetin kurulmasıyla birlikte partimize ve partililere yönelik saldırılar bızla artmaktadır. Demokratik hak ve özgürlüklere yönelik baskılar ve cinayetler ve yasal terör yeni hükümet döneminde büyük boyutlar kazanmıştır. Bu olay aynı zamanda Avukat olan Partimiz İl Sekreteri H. Ali Işık'ın avukat mesleğine saldırdır.

"Sıkıyönetimin olağanüstü şartları en sürülerek bu tür antidemokratik uygulamalara neden gösterilemez. Gerek Partimize ve partililere, gerekse demokratik hak ve özgürlüklere yönelik her türlü baskıya antidemokratik olan tutuklama ve gözaltına alınmalarına son verilmesini talep ediyoruz."